

CERCETĂRI ARHEOLOGICE DE SUPRAFAȚĂ ÎN COMUNA VULTUREȘTI (JUD. VASLUI)

NICOLAE GR. CIUBOTARU

Comuna Vulturești este situată în sectorul mijlociu al Podișului Central Moldovenesc, în bazinul superior al Birladului, la confluența pârului Rebricea cu riul Birlad. Comuna se învecinează la nord-est cu com. Rebricea, la est cu com. Zăpodeni, la sud-est cu com. Ștefan cel Mare, la sud-vest cu com. Oșești iar la nord-vest cu orașul Negrești. Sate componente Vulturești (reședința comunei), Buhăiești, Podeni, Voinești.

Cadrul fizic-geografic al comunei întrunește multe din trăsăturile generale ale Podișului Central Moldovenesc¹. Teritoriul este amplasat pe Platforma Moldovenească, care are un fundament alcătuit din roci dure, cutate, cuvertura sedimentară cuprinzând depozite paleozoice, mezozoice și neozoice. Formațiunile ce apar la zi aparțin sarmațianului median și superior (marne argiloase, nisipuri, gresii în zonele mai înalte) și cuaternarului (pietrișuri, nisipuri, luturi loessoide), alcătuiind complexul teraselor inferioare și luncile Birladului și Rebricii².

Relieful zonei se caracterizează prin fragmentări sub formă de platouri și dealuri orientate, în general, pe direcția nord-vest și sud-est, de-a lungul văilor largi, cu terase și versanți afectați de procese geomorfologice actuale, în special alunecări. Altitudinea oscilează între valori de peste 250 m și sub 120 m în luncile principale. Tipurile genetice de relief dominante sînt formele sculptate (interfluvii, bazine de croziune -- locul satului Buhăiești), formele de acumulare (terasele de pe stînga Birladului, ferite de inundații, favorabile pentru amplasarea localităților și pentru căi de comunicație) și luncile principale.

Clima este temperat continentală, cu nuanțe de excesivitate. Temperatura medie anuală este de 9°C. Amplitudinea termală atinge valori medii de 24-27°C³. Precipitațiile sînt mai slabe, cu valori medii anuale de circa 500 mm. Direcția dominantă a vîntului este dinspre nord și nord-vest, de-a lungul văilor principale⁴.

Sub raport hidrografic, teritoriul comunei Vulturești este drenat de apele râului Birlad și de afluentul acestuia, Rebricea, caracterizate

prin mari variații de debit, care provocau inundații frecvente în zona confluenței, la sud de gara Buhăiești, înainte de lucrările de regularizare (îndiguiri, drenaje, bazine de acumulare). Alte piraie, cu caracter torențial, au modelat terasele inferioare (pîriul Dumbrava, prin Vulturești; pîriul Buhăiești).

Principalele tipuri de soluri sînt cernoziomul levigat, solurile brune podzolite și solurile cenușii. Luncile principale sînt ocupate de soluri aluviale și aluviuni. Actualele tipuri și subtipuri de sol de la sud de valea Bîrladului (podzolite și cenușii) dovedesc existența în trecut a unei vegetații de pădure cu stejar, tei, carpen, care, prin defrișări, au cedat locul culturilor agricole⁵. Actualele unități fitogeografice sînt rezultatul puternicei antropizări a peisajului natural inițial. Cea mai mare parte a teritoriului comunei este ocupat de unitatea zonală a terenurilor agricole și pajiștilor silvo-stepice energetic modificate⁶. O veche pădure de stejar, de pe valea Dumbravei, la nord de Vulturești, a dispărut de la sfîrșitul deceniului al cincilea a secolului nostru.

Zona a oferit condiții favorabile vieții omenești încă din neolitic, după cum dovedesc descoperirile arheologice. Teritorializarea obștiilor sătești în forma siliștilor a fost timpurie, deși primele mențiuni documentare ale satelor sînt relativ tîrzii: Băloșești, azi Voinești, în 1505; Vulturești, în 1535, Buhăiești, în 1635⁷. Cătunul Podenii, apărut la sfîrșitul secolului XIX, cu numele *Cioara*, puternic afectat de o alunecare de teren, este pe cale de dispariție. Ca în alte numeroase cazuri, satele comunei au cunoscut extinderi sau schimbări ale vetrei (Vulturești, Băloșești), dovedite arheologic și documentar. Satul Comănești, așezat pe promontoriul de la sud-vest de gara Buhăiești, menționat în 1497, a dispărut la sfîrșitul secolului al XVIII-lea.

Descoperirile arheologice de pe teritoriul comunei au avut inițial un caracter cu totul întîmplător fiind astăzi dificil de valorificat din cauza impreciziei localizării lor și a descrierilor prea generale. Astfel, în „Chestionarul” lui Alexandru Odobescu⁸, răspunsurile preotului I. Gheorghiescu din 8 iunie 1874 indică pe teritoriul satului Buhăiești descoperiri astăzi greu sau imposibil de verificat. Dintre acestea sînt menționate „mai multe oseminte omenești”, aflate la săparea unui beci în Comănești, la casele lui Nicu Racoviță și o „cruce”⁹, desigur din Comănești, sat azi dispărut¹⁰. De asemenea, este menționat „Dealul Oțofacu” de pe care ar fi provenit resturi ceramice¹¹ și un sat vechi, dispărut, dincolo de apa Bîrladului¹² sau pe „Ludeasca”¹³.

Cercetări arheologice sistematice în această zonă au început să fie efectuate de abia din 1954, întreprinzîndu-se în acest scop recunoașteri de suprafață și mici sondaje datorită cercetătorilor N. Zaharia¹⁴, M. Petrescu-Dîmbovița, Em. Bold și D. Marin¹⁵, precum și cercetătorului D. Gh. Teodor¹⁶. Ulterior alte descoperiri și verificări pe teren au făcut cercetătorii M. Babeș¹⁷ și G. Coman¹⁸. Pînă în 1979, pe teritoriul comunei Vulturești erau cunoscute specialiștilor doar 15 puncte arheologice.

Cercetările noastre, întreprinse din 1954 și pînă în prezent, au dus însă la identificarea altor numeroase obiective arheologice, astfel încît

harta descoperirilor arheologice de pe teritoriul comunei Vulturești s-a putut îmbogăți considerabil.

Pe lângă cercetările personale efectuate în ultimele trei decenii, unele obiective, resturi ceramice sau locuri cu vestigii arheologice ne-au fost semnalate și de unii locuitori, remarcându-se prin interesul față de asemenea urme ale trecutului, Costache V. Sararu, M. Gavriluță și A. Stăfîie-Roșu din Vulturești, precum și N. Bulubașa din Buhăiești. De asemenea, la recoltarea unor vestigii un prețios aport și-au adus unii elevi ai Școlii Generale din Vulturești care, cu deosebită dragoste față de istoria țării și a meleagurilor natale au participat la cercetările pe care le-am inițiat de-a lungul anilor.

Descoperirile înregistrate sînt prezentate pe localități, în ordine alfabetică, cu excepția celei de reședință (Vulturești), fiecare obiectiv avînd un număr de ordine, care îi corespunde pe harta zonei cercetate și în tabelul sintetic întocmit pe epoci. De asemenea, în cadrul fiecărui punct, descoperirile sînt prezentate cronologic, iar cele ilustrate grupate în planșe sînt alcătuite tot pe criterii cronologice.

VULTUREȘTI

1. **Hrim.** Pe versantul de sud al dealului Vulturești, în dreapta șoselei Buhăiești-Negrești, la 50-60 m nord de cotul șoselei, de la Hrim, și la 20-30 m vest de Șanțul lui Racoviță, s-au identificat urmele unui cenușar în zona căruia au fost descoperite mai multe fragmente ceramice și oase de animale, răspîndite pe o suprafață aproximativ circulară. Fragmentele ceramice sînt lucrate cu mîna din pastă brun-cenușie, amestecată cu nisip și cioburi pisate, avînd suprafețele zgrunțuroase sau uneori lustruite. Din acest material se remarcă mai multe torți de la cești și castroane, una prevăzută cu o creastă mediană și alta cu un buton, precum și un fragment dintr-o margine de vas, ornamentat cu un briu simplu, în relief, (fig. 6/1-2, 5-6). Ceramica aparține sfîrșitului bronzului, cultura Noua, găsindu-și analogii în așezările din aceeași vreme din Moldova¹⁹.

Cercetare N. Ciubotaru și elevii Școlii Generale Vulturești, 1961.

2. **Șanțul lui Racoviță.** Pe terasa a doua a albiei riului Bîrlad, pe versantul de sud-vest a dealului Vulturești, între Șanțul lui Racoviță și via lui Șt. Atănăsoaie au fost descoperite mai multe fragmente ceramice datînd din epoci istorice diferite. Cultura Precucuteni este reprezentată de fragmente din vase lucrate din pastă cărămizie ornamentate cu motive în benzi spiralice incizate (fig. 2/1-3). Alte cîteva fragmente decorate cu benzi înguste în spirale pictate tricrom aparțin culturii Cucuteni A²⁰. Mai multe fragmente lucrate din pastă zgrunțuroasă, de culoare brun-cenușie, unele ornamentate cu nervuri în relief (fig. 7/5, 7) pot fi încadrate la sfîrșitul bronzului, cultura Noua. Alte cioburi, lucrate din pastă cu nisip și cioburi pisate, arsă uniform, de culoare roșie-cărămizie cu analogii apropiate în descoperirile de la Cozia-Costu-

leni, județul Iași²¹, aparțin primei epoci a fierului (Hallstatt). Aceleiași perioade îi aparțin și fragmentele de vase în formă de sac, cu buza plată, corpul ușor arcuit și decorate la partea superioară cu o dungă orizontală în relief sau cu o proeminență conică, caneluri orizontale și cu impresiuni triunghiulare, legate între ele printr-o linie orizontală îngustă. Altele din pastă grosieră, poroasă, de culoare brun-cenușie, datează din perioada geto-dacică, găsindu-și analogii în așezările din sec. IV-III î.e.n.²² Cîteva fragmente lucrate cu roata, dintr-o pastă fină sau nisipoasă, prezentînd uneori pe suprafețe lustru (fig. 13/4-5), pot fi raportate culturii Sîntana de Mureș, din sec. al IV-lea²³. În sfîrșit, mai multe fragmente, lucrate din pastă cenușie nisipoasă, unele ornamentate cu striuri incizate, datează din secolele XV-XVII²⁴.

Cercetare: Mircea Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, și M. Dinu, 1954; N. Ciubotaru, 1961.

3. Cotul Birladului. Pe partea de sud-vest a dealului Vulturești, la circa 1 Km nord-vest de gara Buhăiești, aproape de șes, în apropierea gospodăriilor Nechita-Focar, s-au descoperit resturi ceramice atribuite culturilor Precucuteni, Cucuteni A, Hallstatt, La Tène II, precum și o necropolă din secolul al IV-lea e.n.²⁵.

Cercetare N. Zaharia, 1954.

4. Dabejoaia. Pe versantul estic al dealului Vultureștilor, pe marginea terasei a doua a pîrîului Rebricea, pe locul denumit „Dabejoaia“, aflat între două mici surse de apă și lutării, prin arăturile agricole au fost scoase la iveală resturile unei așezări aparținînd culturii **Criș**²⁶.

Urmele unor locuințe, dispuse sub forma unor zone compacte de chirpici, fragmente ceramice și din vetre de foc, pietre arse și resturi de cărbuni, au putut fi clar observate, fiind grupate cîte două-trei la distanțe de circa 25-30 m, în două șiruri. Din aceste locuințe s-au recoltat numeroase fragmente provenite din vase mari de provizii, oale mici, boluri sau pahare, lucrate din pastă grosieră, cu pleavă în compoziție, arsă parțial, de culoare cenușie sau rozie-cărămizie și gălbuie precum și o mică greutate de lut (fig. 5/5). Unele fragmente sînt ornamentate cu barbotină sau cu impresiuni de unghie, pe cîteva din fragmente păstrîndu-se și urne de pictură roșie. Tot din această așezare au fost recoltate în timp, de către unii locuitori ai satului (C. V. Sararu, T. Gh. Gavriluță, M. M. Bălan, I. S. Moraru, B. Ciubotaru și T. Ignat-Ricuța), diferite topoare din rocă locală sau bazaltică, neperforate, unele de tip calapod (fig. 3).

Cercetare, N. Ciubotaru, 1961.

5. Țarna Veche (Sediul C.A.P.). Între sediul C.A.P. și gospodăria lui N. V. Pavel, pe locul denumit „Țarna Veche“, situat pe versantul sudic al dealului Vultureștilor, la est de sat, s-a recoltat un fragment ceramic din prima epocă a fierului (fig. 8/5), precum și materiale ceramice lucrate cu roata, din pastă neagră cenușie, ornamentată cu linii orizontale și oblice incizate, caracteristice secolelor XIV-XVII (fig. 14/11).

Locul reprezintă vechea siliște a satului, menționat într-un act domnesc din 13 martie 1535, emis de Petru Rareș, unde apare pentru prima oară numele de „Hulturești de pe Birlad”²⁷. Tot pe acest loc, cu prilejul săpăturilor pentru fundațiile grajdurilor C.A.P. a fost descoperită și o monedă republicană romană de bronz, perforată, având reprezentat pe avers un efeb, iar pe revers lupoaica cu cei doi gemeni care pare să dateze din secolul I î.e.n.²⁸.

Cercetare N. Ciobotaru, 1958.

6. Nisipărie. În marginea de sud a satului, pe partea dreaptă a șoselei Buhăiești-Negrești, pe proprietatea locuitorilor M.C. Bobu, C. Gh. Mihăilă și V. C. Micu, unde se află o nisipărie veche, s-au descoperit în 1954 fragmente ceramice aparținând culturii Criș, primei epoci a fierului și din secolele III-IV e.n.²⁹. Ulterior, de pe acest loc au mai fost recoltate și alte resturi ceramice de tip Criș (fig. 2/4-5), așchii de sillex, resturi de figurine, obiecte de os și grăutăți de lut (fig. 5/3). De asemenea, au mai fost descoperite câteva fragmente ceramice datînd din epoca bronzului (fază incertă), precum și resturi de vase geto-dacice, în asociație cu fragmente bastarnice, datînd din secolele III-II î.e.n.³⁰. Mai multe resturi ceramice geto-dacice provenind din vase-borcan, împreună cu torți de amfore romane, aparțin, după caracteristicile lor, secolilor I î.e.n. — I e.n.³¹, iar altele secolelor III-IV e.n. (fig. 11/3, 5-6, 8; 13/6).

Cercetare M. Petrescu-Dîmbovița, M. Dinu și Em. Bold, 1954 ;
N. Ciobotaru, 1961.

7. Marginea de sud-est a satului. În marginea de sud-est a satului, în grădinile locuitorilor N. Pester, V. Bărbosu și I. Maței, cu prilejul săpării fundației unei case au fost găsite două schelete umane la adîncimea de 0,45 — 0,50 m. Oasele scheletelor nu s-au conservat prea bine. S-a putut totuși preciza că unul din schelete avea capul orientat spre nord, iar celălalt în direcția nord-est sud-vest. Lipsa oricărui inventar nu permite încadrarea cronologică a scheletelor. În apropierea acestor morminte au fost descoperite fragmente ceramice geto-dacice, lucrate cu mîna dintr-o pastă poroasă, precum și o greutate conică, perforată, datînd, după caracteristicile lor, din secolele VI-V î.e.n.³². De asemenea, în aceeași zonă au mai fost scoase la iveală prin lucrări agricole, urmele a trei locuințe cu ceramică lucrată la roată, din pastă cenușie, aparținînd culturii Sîntana de Murăș, secolul IV e.n. Cîteva fragmente ceramice lucrate cu roata, din pastă de culoare roșie, unele ornamenteate cu linii incizate, datează din secolele XVII-XVIII.

Cercetare N. Ciobotaru, 1956.

8. Vatra de est a satului. În vatra de est a satului, pe marginea dreaptă a drumului săpat care urcă pe lîngă gardul gospodăriei locuitorului F. Andrieș, din malul surpat s-au recoltat fragmente ceramice lucrate cu mîna din pastă negricioasă în amestec cu nisip, cioburi pisate și boabe de calcar sau din piatră de culoare cenușie albicioasă cu nisip

și microprundișuri în compoziție, insuficient arsă. Dintre acestea, se remarcă un fragment dintr-o margine de vas cu buza îngroșată, ornamentat cu briu simplu în relief, precum și un altul dintr-un perete de oală, cu urme vizibile de netezire (fig. 8/2). După caracteristicile lor, fragmentele aparțin primei epoci a fierului, cu analogii în descoperirile de la Cozia-Iași³³. Alte fragmente din marginea sau corpul unor vase, lucrate din pastă cu nisip și cioburi pisate în compoziție, cu aspect poros (fig. 9/2,6), prezintă similitudini cu descoperirile geto-dacice din așezările de la Corni-Huși³⁴ și Bunești-Vaslui³⁵.

Cercetare N. Ciubotaru, 1975.

9. Grădinile lui Papuc și Năsuescu. Tot în vatra de est a satului, în grădinile locuitorilor T. Papuc și I. Năsuescu s-au descoperit urmele unei întinse așezări aparținând culturii Sîntana de Mureș, secolul IV-V e.n. Dintre fragmentele recoltate se remarcă mai multe margini, funduri și părți din pereții unor oale-borcan, de diferite dimensiuni, lucrate din pastă fină cenușie, cu urme de lustruire, sau din pastă cenușie cu mult nisip și cioburi pisate în compoziție, avînd un aspect zgrunțuros, unele din acestea din urmă ornamentate cu striuri incizate sau caneluri înguste. S-au descoperit, și fragmente provenind din vase mari de provizie, cu buza teșită, și corpul ornamentat cu linii incizate drepte sau vălurite (fig. 11/2; 12/2,5), precum și un obiect (unealtă ?) din piatră de culoare brun-cărămizie, de formă paralelipipedică, cu un capăt rupt. Materialele își găsesc analogii în numeroase așezări de tip Sîntana de Mureș de pe teritoriul Moldovei. De asemenea, au mai fost descoperite și câteva fragmente ceramice lucrate dintr-o pastă nisipoasă, arsă oxidant, unele acoperite cu smalț de culoare brună, aparținînd secolelor XVII — XVIII.

Cercetare N. Ciubotaru, 1980.

10. Marginea de est a satului. În marginea de est a satului, în jurul gospodăriei locuitorului V. Grădinaru, la ieșirea din sat spre Rateșu Cuzei, au fost descoperite resturi ceramice lucrate din pastă fină sau zgrunțuroasă cenușie, provenite din oale și vase de provizie aparținînd culturii de tip Sîntana de Mureș, secolul IV (fig. 12/1), un rest de toartă de la o amforă romană, din aceeași perioadă și un fragment bastarnic. Materialele au, de asemenea, numeroase analogii în descoperirile contemporane din Moldova. Tot de pe acest loc provine și un otic din fier, fragmentar (fig. 16/4), datînd probabil din secolele IX-X e.n.³⁶

Cercetare N. Ciubotaru, 1970, 1979, 1983.

11. Centrul satului. În centrul satului, în grădina locuitorului V. Moroșanu, în apropierea malului stîng al pîrîului Dumbrava, cu prilejul unor lucrări agricole au fost scoase la iveală urmele a trei locuințe conținînd chirpici, resturi de vetre și fragmente ceramice. Fragmentele ceramice, lucrate cu mîna și la roată din pastă cu nisip și cio-

burii pisate în compoziție, uneori cu argilă galben-cenușie la suprafață, provenind din câni și oale, după caracteristicile lor par să aparțină culturii geto-dacice din secolele I î.e.n. — I e.n. Tot aici au fost găsite și câteva fragmente cenușii sau roșii, unele smălțuite, datînd din secolele XVII—XVIII.

Cercetare, N. Ciubotaru, 1980.

12. Grădina lui N. Gr. Ciubotaru. În grădina învățătorului N. Gr. Ciubotaru, aflată în marginea de est a satului, a fost găsită o săgeată de fier, de formă romboidală cu o ușoară nervură mediană și prevăzută cu cui de prindere (fig. 15/2), aparținînd epocii feudale, probabil secolelor XV-XVII și ceramică de la sfîrșitul secolului XV și XVII.

Cercetare, N. Ciubotaru, 1982.

13. La Punte. Pe malul stîng al pîriului Dumbrava, în grădina locuitorului V. Penelea, la locul denumit „La Punte“ s-au descoperit fragmente ceramice de tip Cucuteni A, împreună cu numeroase lipituri de pereți și podea.

Cercetare N. Ciubotaru, 1955.

14. Vatra nord-estică a satului. În vatra nord-estică a satului, începînd de la obîrșia văii ce străbate localitatea, pe partea dreaptă, s-au descoperit fragmente ceramice aparținînd primei epoci a fierului, precum și perioadei geto-dacice, secolele IV—III î.e.n.³⁷.

Cercetare Gh. Coman, 1964.

15. Promontoriul satului. Pe promontoriul satului, aflat între șoseaua Buhăiești-Negrești și valea pîriului Dumbrava, la nord-vest de Consiliul popular, au fost descoperite în 1954 urmele unei întinse așezări aparținînd Culturii Cucuteni A³⁸. Ulterior, de pe acest loc au mai fost recoltate și alte resturi ceramice aparținînd acestei culturi, unele decorate cu pictură tricromă (fig. 4/3) împreună cu fragmente de figurine antropomorfe și zoomorfe, unelte din silex, fusaiole și greutăți de lut (fig. 5/1-2, 4, 6). Tot de aici provin și câteva fragmente ceramice de tip Precucuteni și Stoicani-Aldeni (fig. 2/6) precum și mai multe resturi din vase cu linii în relief și cești prevăzute cu toarte cu buton (fig. 6/3) aparținînd sfîrșitului epocii bronzului, cultura Noua (fig. 7/8). În aceeași zonă au mai fost găsite și câteva fragmente din vase lucrate din pastă poroasă sau mai fină, de factură geto-dacică, datînd din secolele III-II î.e.n. De asemenea, mai multe resturi ceramice lucrate la roată din pastă cenușie sau cărămizie, împreună cu torți de amfore romane datează din secolele II-III e.n. Alături de acestea au mai fost găsite și diferite bucăți de oale, vase de provizie și amfore romane (fig. 12/6-10 ; 13/7) datînd din secolul al IV-lea, precum și câteva cioburi cu analogii în secolele XV-XVII (fig. 14/3-4, 7-10, 12-13).

Cercetare M. Petrescu-Dîmbovița, M. Dinu, Em. Bold, 1954, N. Ciubotaru, 1954.

16. **Vatra de vest.** În vatra de vest a satului, în gospodăria locuitorului C. Săraru, la circa 2 m adâncime, au fost recoltate fragmente ceramice din vase de dimensiuni mici, lucrate din pastă poroasă de factură geto-dacică, datînd din secolele III-II î.e.n. De asemenea, de pe acest loc au mai fost adunate resturi ceramice din secolele II-III e.n. și o fibulă cu placa romboidală avînd un ornament geometric (picurdută), probabil din aceeași vreme, precum și o cruciuliță de bronz din secolele XVII-XVIII.

Cercetare, N. Ciubotaru, 1955.

17. **Școala Generală.** În șanțurile săpate pentru temelia noului local al Școlii Generale, la circa 0,80—1,80 m, adâncime, s-au descoperit resturi ceramice lucrate din pastă poroasă, de culoare brună sau cărămie, precum și resturi de chirpici și vetre de foc, datînd din secolele III-II î.e.n.

Cercetare N. Ciubotaru, 1962, 1982.

18. **Scruntarul de pe gîrla Gliga.** Pe scruntarul aflat pe malul estic al gîrlei Gliga, din stînga șoselei Buhăiești-Negrești, în șesul apei Birladului, în jurul celor trei fîntîni vechi, existente încă din anii 1962—1963, au fost descoperite resturi ceramice caracteristice secolelor XVII-XVIII. Aceste resturi aparțin probabil satului de vecini al vornicului Gheorghe Ursache, atestat documentar între anii 1662-1691³⁰.

Cercetare N. Ciubotaru, 1935, 1965.

19. **Canalul principal de drenaj colector.** Pe ambele maluri ale canalului de drenaj săpat în șesul apei Birladului, la sud de sat, pe o lungime de circa 400-500 m, în dreptul gospodăriilor de lîngă șoseaua Buhăiești-Negrești, între gospodăria locuitorului I. Popa, Postul de Miliție și gospodăria lui C. Roșu, au fost descoperite numeroase resturi ceramice din diferite epoci. În această porțiune de teren canalul a intersectat trei niveluri cu urme de viațuire umană, separate prin straturi de aluviuni.

Din primul nivel, aflat spre fundul canalului la adîncimea de 2,50 m au fost recoltate fragmente ceramice aparținînd sfîrșitului epocii bronzului, cultura Noua, precum și resturi de vase lucrate din pastă de culoare neagră, din care se remarcă un fragment decorat cu romburi și triunghiuri hașurate, incizate, cu analogii în descoperirile aparținînd primei epoci a fierului, aspectul Cozia-Brad (fig. 8/3-4). Din nivelul al doilea, aflat la adîncimea de 1,85 m, provin mai multe resturi de oale lucrate din pastă grosieră, de culoare brun-roșcată, unele prevăzute cu butoni sau briuri în relief alveolate sau crestate (fig. 9/1, 3), precum și altele lucrate din pastă neagră, fină, cu lustru, prevăzute cu torti în X și buze fațetate, (fig. 10/8-10), în asociație cu un mic buton din fier (fig. 10/6) de proveniență geto-dacică și bastarnică, precum și cu o toartă de amforă grecească, cu urmă de ștampilă. Întregul material datează din secolele III-II î.e.n.

Din al treilea nivel, aflat la circa 30 cm de la suprafața actuală a solului, s-au recoltat fragmente ceramice tirzii, din secolul al XIX-lea. Cercetare N. Ciubotaru, 1982.

20. Izvor, la Tanău. Pe versantul de deasupra izvorului denumit „La Tanău“, aflat în marginea de sud-vest a satului, în apropierea șesului Birladului, pe stînga șoselei Buhăiești-Negrești s-au descoperit resturi aparținînd culturii Criș, din care evidențiem cîteva fragmente provenite din vase cu pereții groși, o greutate pentru pescuit și un mic percutor din silex. Tot de pe acest loc provin și resturi ceramice geto-dacice, părți din amorfie grecești și fragmente de vase bastarnice datînd din secolele III—II î.e.n. De asemenea, un fragment dintr-un vas de dimensiuni mari, lucrat la roată din pastă cenușie, aparține culturii Sintana de Mureș din secolul al IV-lea.

Cerceeară N. Ciubotaru, 1958.

21. Marginea de vest a satului. Pe terenul în pantă a versantului de sud a dealului Bălășești care înaintază în șesul apei Birladului, în marginea de vest a satului, în zona gospodăriilor locuitorilor I. Zaharia și A. Secrieru, au fost descoperite în 1954 resturi aparținînd secolelor III—IV e.n. și din secolele VIII—X e.n.⁴⁰. Prin cercetările efectuate ulterior, au mai fost depistate, un nucleu din silex neolitic, precum și resturi ceramice geto-dacice și bastarnice și două fusaiole (fig. 10/7, 11) din secolele III—II î.e.n. De asemenea, au fost recoltate și fragmente din secolele III—IV e.n. (fig. 11/1), precum și cîteva aparținînd secolului al XV-lea.

Cercetare M. Petrescu-Dîmbovița, M. Dinu, Em. Bold, 1954, N. Ciubotaru, 1954.

22. Grădinile Cărăuș-Pintilie. Pe panta din stînga șoselei Buhăiești-Negrești, la ieșirea din Vulturești spre Voinești, în jurul gospodăriilor Cărăuș — Jenică Pintilie, s-au descoperit fragmente ceramice geto-dacice și bastarnice din sec. III—II î.e.n., cîteva resturi de vase datînd din sec. II—III e.n., precum și numeroase fragmente de oale, borcane, străchini, căni și vase de provizie și amfore romane, aparținînd unei asezări Sintana de Mureș (fig. 11/4; 12/3—4; 13/1—3). De asemenea, s-a descoperit o săgeată de bronz cu spinul rupt, datînd, probabil de la sfîrșitul epocii bronzului, cultura Noua, precum și cîteva cioburi din sec. XV (fig. 14/5—6).

Cercetare N. Ciubotaru, 1958.

BUHĂIEȘTI

23. La Rășcanu. În spatele stației C.F.R. Buhăiești, la 400 m sud-vest, pe promontoriul capului de deal numit „La Rășcanu“, au fost descoperite fragmente de vase aparținînd culturii Liniare, sfîrșitul epocii bronzului (cultura Noua, Hallstatt tirziu, La tène II, sec. IV e.n. pre-

cum și din sec. XI—XIII și XVII—XVIII⁴¹. Ulterior, pe același loc au mai fost găsite resturi ceramice aparținând culturii Criș, reprezentate prin bucăți de vase mari și mici, lucrate din pastă cărămizie avînd ca degresant paie tocate și pleavă. Cîteva fragmente pictate tricrom în bandă îngustă și nepictate aparțin culturii Cucuteni A. Mai multe fragmente ceramice lucrate din pastă poroasă unele cu fațete (fig. 8/1) au analogii în așezarea geto-dacică de la Corni-Huși, din sec. IV—III î.e.n.⁴². Pe lîngă acestea au mai fost descoperite și cîteva resturi ceramice geto-dacice (fig. 9/8) și unele bastarnice datînd din sec. III—II î.e.n., precum și două fragmente din fundurile unor amfore romane caracteristice secolelor II—III e.n. (fig. 11/7; 12/11). Alte cîteva fragmente, care aparțin sec. XIV—XVII (fig. 14/1) provin din fosta așezare a satului Comănești, astăzi dispărut, atestat prin mai multe acte dintre anii 1497—1703⁴³.

Cercetare N. Zaharia, 1954; M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, 1954; N. Ciubotaru, 1957; Ghenuță Coman, 1962.

24. La Luca — Terenul cu magazinele C.N.R. La circa 300 m vest de stația C.F.R. Buhăiești, pe terenul pe care se află magazinele C.N.R., denumit „La Luca“ au fost descoperite cîteva fragmente de margini de castron, bol și alte vase de formă neprecizată și fără pictură păstrată, unele fragmente de culoare cenușie și arse secundar din vase bitronconice sau cu pintecul bombat și marginea răsfrîntă, decorate cu motive spiralice și rectiliniiare din dungi ușor adîncite, faza Cucuteni A și resturi de lipitură arsă de la o locuință, precum și resturi ceramice atribuite secolelor VIII—X e.n. și X—XI e.n.⁴⁴.

Cercetare M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, 1954; Ghenuță Coman, 1962; N. Ciubotaru, 1975.

25. Costișă. Pe partea de nord-est a dealului Buhăiești, pe dreapta drumului ce urcă dealul dinspre șesul riului Bîrlad spre sat, au fost descoperite în 1954 resturi atribuite perioadei La Tène II⁴⁵. Ulterior, pe același loc au mai fost descoperite resturi aparținînd culturii Cucuteni, precum și altele, geto-dacice în asociație cu fragmente de vase bastarnice, datînd din sec. III—II î.e.n.

Cercetare: Dan Gh. Teodor, 1954; M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, 1954; N. Ciubotaru, 1955; Ghenuță Coman, 1975.

26. Panta de nord a dealului Buhăiești. Pe panta de nord a dealului Buhăiești, numită „Costișă“, la vest de „Șanțul lui Racoviță“, pe o întindere de 600—700 m, s-au descoperit numeroase fragmente ceramice din pereți și fundurile unor vase geto-dacice, lucrate din pastă cu nisip și cioburi pisate în compoziție, arse incomplet, de culoare brun-cenușie, uneori cu angobă roșietică sau albicioasă la exterior sau cu barbotină (fig. 9/4—5, 7), în asociație cu resturi bastarne și un fragment dintr-o amforă grecească, datînd din sec. III—II î.e.n.

Cercetare: N. Ciubotaru, 1982.

27 Vadul Vechi. Pe versantul de nord a dealului Buhăieștilor, numit Costișa, la circa 200 m sud de vadul vechi al Birladului, pe terenul locuitorului V Sima, s-au descoperit în 1954 fragmente ceramice atipice, aparținând probabil epocii neolitice, precum și altele din prima și a doua epocă a fierului și din epoca feudală, secolele XVII—XVIII ⁴⁶.

Cercetare M. Petrescu-Dîmbovița, Em. Bold, M. Dinu, 1954 ; N. Ciubotaru, 1984.

28. Ruptură. În jurul lutăriei din marginea de est a satului, de o parte și de alta a drumului ce vine de la gara C.F.R. Buhăiești, la locul numit „Ruptură”, au fost descoperite urmele unei necropole bastarne din sec. III—II î.e.n. din care s-au recuperat resturile unor urne de incinerare, lucrate din pastă neagră lustruită, cu buze fațetate și torți în X, o fibulă fragmentară din fier și mai multe resturi ceramice din pastă grosieră de culoare brun-cenușie sau roșcată ⁴⁷. Ulterior, tot pe acest loc a fost descoperită, la cca. 0,45—0,50 m adâncime, o altă urnă, păstrată în întregime, lucrată din pastă neagră, fină, lustruită, ornamentată cu proeminențe în relief în formă de potcoavă (fig. 10/1). În interiorul urnei, printre oasele calcinate, cenușă și cărbune au fost găsite o fusiolă de lut (fig. 10/2), o piatră cu aspect cordiform, de culoare brună (fig. 10/4), cinci fragmente dintr-un ac (fig. 10/3) și alte resturi informe din fier. În urma arăturilor din toamna anului 1972, pe același loc, pe o distanță de circa 200 m spre sud, au mai fost identificate și alte numeroase resturi ceramice și oase umane provenite din urnele distruse aparținând aceleiași necropole.

Cercetare Dan Gh. Teodor, 1954 ; N. Ciubotaru, 1972, 1975, 1982.

29. Capul Dealului Buhăiești. Pe punctul cel mai înalt al Capului Dealului Buhăiești, prelungit pînă în șesul apei Birladului, în partea de nord-est a satului, s-au descoperit fragmente ceramice datînd din secolele III—II î.e.n.

Cercetare : N. Ciubotaru, 1982.

30. Panta de sud-est a Dealului Buhăiești. Pe panta de sud-est a dealului Buhăiești, în jurul izvorului aflat în acest loc, s-au descoperit câteva fragmente ceramice aparținînd primei epoci a fierului ⁴⁸, precum și resturi de vase-borcan geto-dacice și bastarne, din care se remarcă un disc-tipsie și un fragment dintr-o amforă grecească datînd din secolele III—II î.e.n.

Cercetare : Gh. Coman, 1975 ; N. Ciubotaru, 1982.

31. La aria veche. Pe panta sudică a Dealului Buhăiești, aflat în marginea de nord-vest a satului, la intersecția drumului Boboacei cu drumul ce duce la Negrești, pe locul denumit „la aria veche”, au fost depistate resturi de chirpici și vetre de foc, precum și fragmente ceramice, fără pictură aparținînd unei așezări de tip Cucuteni (fază neprecizată). Tot de pe acest loc mai provin și alte fragmente din margini și funduri de vase lucrate din pastă cenușie-brună, cu nisip și cioburi

pisate în compoziție, de factură geto-dacică, datînd din secolele III—II î.e.n., precum și resturi ceramice lucrate cu roata din pastă cenușie fină sau zgrunțuroasă, unele decorate cu linii lustruite și înzizate sau cu caneluri, aparținînd culturii Sintana de Mureș, secolul IV e.n. De asemenea, a mai fost găsit și un fragment dintr-un mic vas datînd din secolele XVII—XVIII.

Cercetare N. Ciubotaru, 1968.

32. Piscul Căldărușa. Pe piscul înalt al Dealului Buhăiești, numit „Căldărușa“, între șesul Birladului și panta lină a locului numit „Prisacă“, au fost descoperite în 1954 resturi ceramice cu pictura ștearsă, aparținînd culturii Cucuteni A⁴⁹. Ulterior, descoperirile de aici au fost completate cu numeroase resturi ceramice pictate tricrom, în bandă îngustă, provenind din oale de dimensiuni mici, cu pereții subțiri sau din vase suport (fig. 4/1—2, 4-5).

Cercetare : M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, D. Gh. Teodor, 1954 ; N. Ciubotaru, 1976 ; 1983.

33. Podișul Pogorăni. Pe podișul dealului la nord-vest de Buhăiești-Pogorăni, s-au descoperit două greutăți de lut ars, de formă ovală ascuțită, și numeroase fragmente ceramice din vase cu pictură ștearsă, aparținînd culturii Cucuteni A⁵⁰.

Cercetare M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, 1954 ; N. Ciubotaru, 1971.

34. Măngălăria. În marginea de nord-vest a satului, pe locul numit Măngălăria, s-au descoperit numeroase resturi de chirpici și arsuri din vetre și fragmente ceramice Cucuteni A. De asemenea, au fost găsite cioburi din vase geto-dacice și bastarne, sec. III—II î.e.n.

Cercetare : N. Ciubotaru, 1971.

35. Oțel. În vatra de nord a satului, pe terenul în pantă din stînga drumului Boboaiței, care coboară în șes, pe locul denumit „Oțel“ s-au identificat resturi ceramice lucrate din pastă cărămie, cu paie și pleavă în compoziție, aparținînd culturii Criș. De asemenea, au fost găsite fragmente ceramice de factură geto-dacică din secolele III—II î.e.n., în asociație cu resturi bastarne, și mai multe resturi de amorfe grecești, din care se remarcă o parte dintr-o toartă care mai păstrează încă urma unei ștampile cu inscripție ștearsă (fig. 10/5). Pe lîngă acestea, au mai fost descoperite și cîteva fragmente din margini, funduri și corpul unor oale caracteristice culturii Sintana de Mureș, precum și altele lucrate din pastă roșie și negricioasă, unele acoperite cu șmalț verde, aparținînd secolelor XV—XVI și XVII—XVIII.

Cercetare N. Ciubotaru, 1957

36. Dealul Humăriei. Pe piscul înalt al Dealului Humăriei, aflat la sud de sat, deasupra vechii primării, au fost depistate urmele unei întinse așezări neolitice din care s-au recoltat fragmente din vase lucrate

din pastă de culoare roșie și brun-gălbuie, resturi de chirpici, vetre de foc și oase de animale. După caracteristicile ei ceramica aparține culturii de tip Stoicani-Aldeni⁵¹.

Cercetare : N. Ciubotaru, 1973 ; Gh. Coman, 1975.

PODENI

37. **Marginea de nord a satului.** În marginea de nord a cătunului Podeni, numit până în 1965 „Cioara“, la cca. 300 m nord de bifurcația șoselei Vaslui-Iași spre Roman, pe partea dreaptă, au fost descoperite fragmente ceramice lucrate din pastă brună și neagră, cu nisip și cioburi pisate în compoziție, de factură geto-dacică, în asociație cu resturi bastarne, datînd din secolele III—II î.e.n.

Cercetare N. Ciubotaru, 1975.

VOINEȘTI

38. **Gospodăriile D. Balan — Gh. Ursu.** Pe panta din marginea șesului Stavnicului, în stînga șoselei Buhăiești-Negrești, pe o întindere de circa 300 m, între gospodăriile lui D. Balan și Gh. Ursu, s-au descoperit urme de locuințe, vetre și lut ars din pereți, ceramică din pastă cenușie din vase mari de provizie și vase mici, margini și funduri de vase Sîntana de Mureș. fragmente mici de vase cu pereți subțiri, cărămizi, atipice și fragmente din secolele XVII—XVIII.

Cercetare N. Ciubotaru, 1972.

39. **Gheorghe Sandu.** Pe stînga șoselei Buhăiești-Negrești, la circa 20—30 m de locuința lui Gheorghe Sandu, s-au colectat fragmente ceramice decorate cu barbotină și impresiuni de unghie, precum și resturi din vase cu picior, aparținînd culturii Criș.

Cercetare N. Ciubotaru, 1969.

40. **La Cișmea.** În dreapta șoselei Buhăiești-Negrești, pe locul denumit „La Cișmea“, în spatele grădinilor locuitorilor Gh. Bălan și C. Păduraru, din partea de nord a satului, s-au descoperit fragmente ceramice caracteristice sec. XIV—XVI, care indică vatra fostului sat Băloșești, atestat documentar în februarie 1505⁵².

Cercetare N. Ciubotaru, 1969.

41. **Podul, la Bolocan.** În stînga șoselei Buhăiești-Negrești, la ieșirea din sat, în jurul podului denumit „La Bolocan“, circa 10—15 m spre șesul Stavnicului, s-au descoperit cîteva fragmente caracteristice sfîrșitului epocii bronzului, cultura Noua, epocii La Tène II, precum și sec. IV—V e.n., cultura Sîntana de Mureș. De asemenea, au mai fost

găsite numeroase resturi ceramice aparținând secolului al XV-lea (fig. 14/2).

Cercetare : N. Ciubotaru, 1956.

42. Cotul șoselei. În apropiere de cotul șoselei Buhăiești-Negrești, pe partea stângă, pe o mică înălțime față de nivelul șoselei, s-a descoperit în 1956 o ceașcă dacică. Ulterior, pe același loc au mai fost descoperite fragmente ceramice de la sfârșitul epocii bronzului, cultura Noua (fig. 7/6) precum și ceramică geto-dacică datînd din sec. III—II î.e.n., fragmente de oase calcinate și resturi din două urne lucrate din pastă negricioasă cu lustru, datînd probabil din aceeași vreme. Alte cîteva fragmente, lucrate la roată din pastă roșie sau neagră-cenușie, aparțin epocii feudale, secolele XV—XVI.

Cercetare N. Ciubotaru, 1956.

Movile și descoperiri arheologice necartate

Pe dealul Vulturești, delimitat la est și vest de văile pîraielor Rebricea și Dumbrava, cu prilejul cercetărilor întreprinse în decursul anilor, au putut fi depistate un număr de 21 de movile. Cu excepția a două dintre ele, toate celelalte au fost aplatizate de lucrările agricole, unele dispărînd cu timpul aproape cu totul.

Movilele se înșirau pe culmea dealului, pe o linie aproape dreaptă, pe direcția nord-sud. Pe cîteva din aceste movile s-au descoperit resturi de oase umane, unele calcinate, precum și fragmente ceramice din diferite epoci istorice. Succint, menționăm doar acelea care conțin astfel de descoperiri, precum și un tumul de mari dimensiuni (vezi harta).

Movila I. Movila de „La Rășcanu“ situată pe promotoriul din spațele gării Buhăiești, a fost suprînălțată, în jurul anului 1880 de boierul Nicu Racoviță⁵³. Nu putem preciza dimensiunile ei inițiale și nici nu cunoaștem inventarul arheologic provenit din ea.

Movila II. Movila a fost sondată în 1926, în centru, printr-o groapă de circa 1 m adîncime. S-au descoperit cărbuni, cenușă, cîteva fragmente de oase, ceramică atipică. În 1974, în urma arăturii, s-au recoltat fragmente de oase omenești, de la cap și din alte părți, provenite din schelete inhumate în movilă. Avîndu-se în vedere urmele de cenușă, cărbuni și mici vase arse, este posibil ca în tumul să se fi aflat și morminte de incinerare. De asemenea, s-au găsit mai multe fragmente ceramice aparținînd eventual epocii La Tène II.

Movila III. S-a descoperit o margine de vas decorat cu un șnur aparținînd culturii Noua (fig. 7/2).

Movila IV. Cea mai înaltă movilă avea înainte de 1978 o înălțime de 6—7 m. În prezent măsoară doar 1,2 m și are un diametru de circa 34 m. În 1982, din marginea de nord-vest a movilei s-a colectat un

femur omenesc, precum și câteva resturi ceramice de la sfârșitul epocii bronzului (fig. 7/3).

Movilele V și VI. De pe locul a două movile alăturate, din punctul cel mai înalt al dealului, s-a recoltat un fragment ceramic Sîntana de Mureș, sec. IV e.n.

Alți patru tumuli au mai existat în șesul Rebricei, pe locul „La Sărături“, în vatra satului Vulturești, pe terenurile gospodăriilor lui ¹V Balaban, I. Zaharia și C. Anton și la est de sat, pe drumul vechi al Budăiului „La Cheie“.

De pe teritoriul satului Vulturești provin și câteva arme, unelte și alte obiecte, fără a fi fost posibilă precizarea condițiilor de descoperire.

— O săgeată din bronz prevăzută cu nervură mediană și spin, caracteristică sfârșitului epocii bronzului (fig. 6/4) și alta din fier, de formă romboidală, cu cui de fixare, aparținând epocii feudale, probabil sec. XV—XVII (fig. 15/3), au fost descoperite pe valea pîrîului Dumbrava, în partea de nord a satului, pe locul denumit Cînepiște⁵⁴.

— O sulită din bronz, aparținând sfârșitului epocii bronzului, cultura Noua (fig. 6/7), s-a descoperit pe la obîrșia pîrîului Dumbrava, spre moșia Golăești⁵⁵.

— O săgeată din fier, prevăzută cu două aripioare și tub de prindere, aparținând epocii feudale, probabil secolelor XV—XVI (fig. 15/1), a fost găsită în grădina casei parohiale, lângă biserica satului⁵⁶.

— O sulită din fier, prevăzută cu manșon și gaură de cui pentru prindere (fig. 16/3), din epoca feudală (fază neprecizată), a fost scoasă la iveală în grădina locuitorului I. Ignat, din marginea de est a satului⁵⁷.

— Două brăzdare de plug de fier, dar fără deschideri dreptunghiulare pentru fixare în plaz, au fost descoperite pe teritoriul localității Vulturești. Un brăzdar are lungimea de 35,5 cm, lățimea de sus pentru fixare în plaz de 21 cm iar tăiușul este lat de 40 cm, întărit și îngroșat prin trei benzi de fier sudate la ciocan, fiind folosit pentru plugurile grele moldovenești. Un alt brăzdar, întrebuintat pentru un plug mai mic are lungimea de 32 cm, lățimea de sus pentru plaz de 17 cm și lățimea tăiușului de 26,6 cm.

— Un inel de bronz cu chatonul ornamentat (sigiliu), caracteristic secolelor XVI—XVII (fig. 15/7), a fost găsit la intersecția drumurilor din apropierea cimitirului satului⁵⁸.

— Un amnar din fier, cu un braț îndoit, din epoca feudală (fază neprecizată), provine din grădina locuitorului N.I. Roșu, situată în partea de est a satului (fig. 15/4).

— Cîteva pipe de lut din secolele XVII—XVIII lucrate din pastă fină, gălbuie, roșie sau cenușie, păstrate întregi sau fragmentate, deco-

rate prin stampare, cu motive geometrice (fig. 15/5 ; 16/1—2), una avînd o stampilă cu inscripție turcească precum și o fusaiolă din lut (fig. 15/6), medievală, au fost descoperite în diferite locuri din satele Vulturești și Voinești⁵⁹.

CONCLUZII

Cercetările arheologice de suprafață, întreprinse în ultimele trei decenii (1954—1984) pe teritoriul comunei Vulturești, au avut ca rezultat descoperirea unui număr de 42 de obiective conținînd vestigii din diferite epoci istorice, dintre acestea 22 fiind situate în localitatea Vulturești, 14 pe teritoriul satului Buhăiești, unul în satul Podeni, iar alte cinci în satul Voinești. Pe lângă acestea, așa cum am amintit, au mai fost descoperite și cîteva movile, precum și alte resturi (necartate).

Deși cercetările întreprinse au acoperit o zonă geografică destul de largă, cu relieful diverse și au durat în timp, nu au putut fi descoperite pînă în prezent vestigii aparținînd paleoliticului, perioadei de tranziție de la neolitic la epoca bronzului din Hallstattul mijlociu și tîrziu, precum și din secolele V—VI e.n. sau secolele X—XI e.n., dar nu este exclus ca, într-un viitor apropiat, acestea să poată fi scoase la iveală prin noi cercetări, cu atît mai mult cu cît, în regiunea cursului inferior al Bîrladului și al afluenților săi, astfel de vestigii sînt deja cunoscute în mai multe localități⁶⁰.

În ceea ce privește neoliticul timpuriu, reprezentat în zona comunei Vulturești prin resturi aparținînd culturii Criș sau culturii Liniare, a fost semnalat în șase obiective situate în general pe terasele joase și medii. Vestigii ale culturii Precucuteni sînt documentate doar în trei puncte, iar resturile de tip Stoicani-Aldeni numai în două.

Mult mai numeroase sînt așezările neolitice tîrzii, toate aparținînd culturii Cucuteni, faza A, atestate în 13 puncte, situate de obicei pe locuri mai înalte și numai uneori pe terasele medii.

Dacă din perioada de tranziție la epoca bronzului, sau din Bronzul timpuriu și mijlociu, așa cum s-a amintit, nu au fost descoperite vestigii, în schimb sînt semnalate în nouă puncte resturi aparținînd sfîrșitului epocii bronzului, cultura Noua. În marea lor majoritate, vestigiile de tip Noua, sînt situate pe terasele joase sau pe pantele line prelungite pînă în șesul inundabil al apelor, iar în două cazuri pe suprafața unor movile.

Primei epoci a fierului îi aparțin un număr de 13 obiective din care trei pot fi raportate Hallstattului timpuriu, cinci probabil unei faze mijlocii, iar alte cinci fazei Hallstatt-ului tîrziu. În general, obiectivele aparținînd primei epoci a fierului sînt situate atît pe terasele joase, cît și pe terasele medii, lipsind deocamdată pe promontoriile mai înalte.

Din perioada La Tène provin descoperiri din 24 de puncte răspîndite aproape în mod egal pe teritoriul localităților care alcătuiesc comuna Vulturești. Dintre obiectivele încadrate în La Tène II, 22 reprezintă așezări, două fiind cimitire de incinerare. Atît în așezări cît și în cimiti-

rele menționate apar întotdeauna resturi ceramice și unelte geto-dacice caracteristice, în asociație cu vestigii bastarnice, precum și cu importuri de amfore grecești, unele cu ștampile pe torții, provenind probabil de la Rodos sau Tatos. Obiectivele din această vreme sînt, de regulă, situate pe pantele line ale dealurilor, care se prelungesc în șesurile apelor, dar sînt și cazuri cînd ele apar și pe terase sau chiar promontorii mai înalte.

Numărul destul de mare de descoperiri din această epocă arată că în această zonă a Podișului Central Moldovenesc, locuirea La Tène II a fost deosebit de intensă.

Din La Tène III au fost semnalate doar trei descoperiri o monedă de bronz perforată, romană republicană (pierdută), și resturile a două așezări, care, după materialele ceramice, datează din secolele I î.c.n. — I-II e.n.

Perioadei următoare, secolele II—III e.n. îi corespund patru obiective cu resturi ceramice caracteristice, trei descoperite pe raza localității Vulturești, iar una pe teritoriul localității Buhăiești. Alături de ceramica geto-dacică lucrată cu roata și cu mîna, în obiectivele acestei vremi apar și unele importuri romane (oale, amfore), confirmînd situația înregistrată și în alte așezări și cimitire, deosebit de numeroase, atestate în Podișul Central Moldovenesc⁶¹. Așezările din secolele II—III e.n. ocupă suprafețe de teren destul de întinse, situate de obicei pe terasele joase și medii.

Deosebit de numeroase sînt vestigiile aparținînd culturii Sîntana de Mureș (sec. IV e.n.). Au fost atestate 16 puncte (15 așezări și o necropolă), dintre care zece sînt răspîndite numai pe teritoriul localității Vulturești. Așezările din vremea respectivă sînt, cași în epoca precedentă, destul de întinse, suprapun în multe cazuri orizonturi culturale din secolele II—III e.n. și sînt situate pe terase joase sau medii, propice pentru agricultură. Multe din așezările din secolul al IV-lea, par să continue, după unele caracteristici pe care le prezintă materialul ceramic și în secolul al V-lea e.n. Din perioada următoare, secolele V—VII e.n., nu au fost descoperite vestigii, în schimb, au putut fi identificate trei obiective datînd din secolele VIII—X e.n., remarcîndu-se printre materialele descoperite un otic din fier și unele fragmente ceramice caracteristice fazei timpurii a culturii Dridu⁶².

După secolul al X-lea, intensitatea locuirii umane în zonă scade vizibil, din epoca secolelor XI—XIII nefiînd atestate decît două obiective conținînd puține resturi ceramice.

În schimb, se înmulțesc descoperirile atribuite secolelor XIV—XVI, vreme cîreia îi aparțin nouă așezări (cartate) unele constituind vetrele unor sate atestate documentar, îndeosebi în veacurile următoare. Multe din aceste așezări continuă și în secolele XVII—XVIII, din această perioadă fiind semnalate în total 17 obiective, unele dintre ele, de asemenea, menționate în documentele epocii. Mai multe piese izolate, datînd din perioada secolelor XIV—XVIII, provin din descoperiri neverificate.

La cele 42 de puncte arheologice se adaugă și 21 de movile, cele mai multe din ele aplatizate de lucrările agricole, care ar putea să apar-

țină fie unor epoci mai vechi, fie perioadei medievale. Resturile ceramice, descoperite pe suprafața unora din ele sau în imediata lor apropiere, nu pot indica apartenența acestor movile la epoca din care datează fragmentele ceramice menționate.

Repartiția geografică a vestigiilor descoperite pe teritoriul comunei Vulturești dovedește neîndoiește o continuitate de viață umană în zonă din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, chiar dacă, deocamdată, unele epoci nu sînt documentate. Este însă semnificativă constatarea că teritoriul satelor actuale care alcătuiesc comuna Vulturești, au oferit din vremi străvechi condiții prielnice pentru organizarea unor comunități umane și că, în ciuda vicisitudinilor ivite de-a lungul secolilor, viața a continuat pe aceste meleaguri aproape neîntrerupt.

Descoperirile arheologice semnalate în această parte a Podișului Central Moldovenesc care, desigur, vor putea fi sporite prin cercetările viitoare, se adaugă celor deja cunoscute în zonele imediat învecinate, îmbogățind considerabil stadiul informațiilor referitoare la dinamica așezărilor omenești din regiunea respectivă. Prin numărul și varietatea vestigiilor pe care le conțin, unele obiective oferă bune posibilități pentru efectuarea unor săpături arheologice sistematice mai ample sau sondaje în vederea obținerii unor noi și importante date despre conținutul și cronologia unor aspecte de cultură materială din diferite epoci istorice, în această parte a teritoriului Moldovei. (Vezi *Tabelul Sinoptic*, Anexa I).

N O T E

¹ V. Băcăuanu, N. Barbu, M. Pantazică, Al. Ungureanu, D. Chiriac, *Podișul Moldovei*, București, 1980, p. 310-314.

² *Atlasul Republicii Socialiste România*, vol. II, 1, București, 1972-1979 (hartă geologică).

³ *Ibidem*, IV, 2.

⁴ *Ibidem*, IV, 5.

⁵ *Ibidem*, VI, 1.

⁶ *Ibidem*, VI, 2.

⁷ DIR, A, XVI, vol. I, 42-43, 374-375; CMD, vol. II, p. 224.

⁸ *Chestionar Al. Odobescu*, BAR, ms. 230, VIII, f. 345-346.

⁹ *Ibidem*, f. 345. Localizare greșită la M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, în AȘUI, 1, 1955, p. 37.

¹⁰ N. Gr. Ciubotaru, *Un sat dispărut: Comănești pe Rebricea*, în AIIAI, XIX, 1982, p. 539-540.

¹¹ *Chestionarul Al. Odobescu*, ms. 230, VIII, f. 345. „Dealul Oțoțacu“ se află pe o prelungire a Dealului Oșeștilor, situat la sud-vest de punctul „Humăriei“, unde s-a descoperit ceramică neolitică.

¹² *Ibidem*, f. 345. Localizare dificilă.

¹³ *Ibidem*, f. 346. Este vorba de vatra satului dispărut, Ludești, lângă localitatea Birzești, situat astăzi pe teritoriul comunei învecinate, Ștefan cel Mare, jud. Vaslui.

¹⁴ N. Zaharia, în SCIV, VI, 1955, 3-4, p. 908.

¹⁵ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 36-39.

¹⁶ D. Gh. Teodor, în SCȘI, VIII, 1957, 2, p. 339-342.

- ¹⁷ M. Babeș, în *MemAntiq*, II, p. 231.
- ¹⁸ G. Coman, *Statornicie, continuitate*, București, 1980, p. 276-277.
- ¹⁹ A. Florescu, în AM, II-III, 1964, p. 149, fig. 2/2,7,8; S. Teodor, în „Suceava”, VI-VII, 1975-1980, p. 55, fig. 3/2,3.
- ²⁰ A. Nițu, în AM, VI, 1962, p. 32.
- ²¹ A. László, în AM, VII, 1972, p. 212-217, fig. 9/6.
- ²² S. Teodor, în AM, VI, 1962, p. 32.
- ²³ I. Ioniță, în AM, VII, 1972, p. 274.
- ²⁴ Al. Andronic, Eug. Neamțu, M. Dinu, în AM, V, 1967, p. 218, 223.
- ²⁵ N. Zaharia, *op. cit.*, p. 908; G. Coman, *op. cit.*, p. 277, pct. LXXII/8. În acest punct G. Coman semnalează descoperirile situate de noi la „Șanțul lui Racoviță”.
- ²⁶ M. Petrescu-Dimbovița, în MCA, III, 1957, p. 9-71; Eug. Popușoi, în AM IX, 1980, p. 13, 15.
- ²⁷ DIR. A, sec. XVI, I, p. 374.
- ²⁸ Localizare inexactă la G. Coman, *op. cit.*, p. 276, LXXII/5 și LXXII/8. Moneda a intrat în colecția Muzeului județean Vaslui.
- ²⁹ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 36.
- ³⁰ S. Teodor, în SCIVA, 31, 1980, 2, p. 218-219, fig. 25-26.
- ³¹ S. Sanie, *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei (sec. II î.e.n. — III e.n.)*, Iași, 1981, p. 129.
- ³² S. Morintz, în MCA, III, 1957, p. 222; C. Buzdugan, în *ActaMM*, II, 1980, p. 54.
- ³³ A. László, *op. cit.*, p. 210, 213, fig. 6/7.
- ³⁴ S. Teodor, în *Thraco-Dacica*, II, 1981, p. 180, fig. 17, 18.
- ³⁵ V. V. Bazarciuc, în *ActaMM*, II, 1980, p. 67.
- ³⁶ D. Gh. Teodor, *Teritoriul est-carpatic în veacurile V—XI, e.n.*, Iași, 1978, p. 77, 186, fig. 27/5.
- ³⁷ G. Coman, *op. cit.*, p. 276, LXXII/3. Localizare inexactă.
- ³⁸ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 36.
- ³⁹ T. G. Bulat, *Documentele Minăstirii Văratec*, București, 1939, *passim*.
- ⁴⁰ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 36; G. Coman, *op. cit.*, p. 276, LXXII/4.
- ⁴¹ N. Zaharia, *op. cit.*, p. 908; M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 38; G. Coman, *op. cit.*, p. 276-277, LXXII/6.
- ⁴² S. Teodor, *op. cit.*, p. 176-179, fig. 12, 18.
- ⁴³ T. G. Bulat, *op. cit.*, Doc. nr. I — XLVIII.
- ⁴⁴ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 37, a; G. Coman, *op. cit.*, p. 277, LXXII/7. Localizare inexactă. Verificările noastre nu confirmă aceste descoperiri la locul indicat.
- ⁴⁵ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 39; G. Coman, *op. cit.*, p. 277, LXXII/9. Punctul se numește „Costișa” și nu „Căldărușa”, care se află în altă parte.
- ⁴⁶ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 39, b.
- ⁴⁷ D. Gh. Teodor, în SCȘI, VIII, 1957, 2, p. 339.
- ⁴⁸ G. Coman, *op. cit.*, p. 277, LXXII/12.
- ⁴⁹ M. Petrescu-Dimbovița, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 39, e.
- ⁵⁰ *Ibidem*, p. 38, c.
- ⁵¹ G. Coman, *op. cit.*, p. 277, LXXII/11. „Dealul Stejarului” nu este același loc cu „Humăria”.
- ⁵² DIR. A, sec. XVI, I, p. 42-43.
- ⁵³ Informații de la locuitorii M. Bărbosu și Al. Bărbosu (1935).
- ⁵⁴ Descoperite de C. Gh. Nechita și N. T. Gavriluță.
- ⁵⁵ Descoperite de C. Gh. Nechita.
- ⁵⁶ Descoperită de I. Juncu.
- ⁵⁷ Descoperită de P. Ignat.
- ⁵⁸ Descoperită de eleva M. T. Sima.
- ⁵⁹ Descoperite de V. Rotaru și M. M. Barbu.
- ⁶⁰ R. Vulpe și colab., în MCA, I, 1953, p. 253; M. Petrescu-Dimbovița și colab., în SCIV, VI, 1955, 1-2, p. 183-187; G. Coman, *op. cit.*, *passim*.

M. Petrescu-Dimbovită, Em. Bold, M. Dinu, *op. cit.*, p. 20-21, 26-39, fig. 10; idem, in AȘUI, IV, 1958, p. 5, 8, 17, 21, 23; G. Coman, *op. cit.*, p. 62, VI/5; p. 100-101, XX/5; p. 9, 12; p. 124, XXVII/1, 6; p. 195-197, XLVI/4, 5, 7, 14; p. 202, XLVIII/3; p. 231, LIX/3-4, 6; p. 248-249, LXIV/2, 4, 7, 9, 17; p. 276-277, LXXII/3, 6, 8-10.

⁴² D. Gh. Teodor, *op. cit.*, Iași, 1978, p. 68-99.

RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES DE SURFACE DANS LA COMMUNE DE VULTUREȘTI (DÉP DE VASLUI)

Résumé

La commune de Vulturești est située dans le secteur moyen du Plateau Central Moldave, dans le bassin supérieur de la rivière Birlad, à sa confluence avec le ruisseau Rebricea. La commune est formée des villages Vulturești (résidence de la commune), Buhăiești, Podeni et Voinești.

Le relief de cette zone est, en général, celui caractéristique pour le Plateau Central Moldave, un relief assez fragmenté sous la forme des plateaux et des collines orientés dans la direction nord-ouest, sud-est, tout au long des vallées larges avec des terrasses et des versants, dans une continuelle transformation géomorphologique. L'altitude oscille entre des valeurs dépassant 250 m et sous 120 m; les collines et les plateaux ont été autrefois presque entièrement recouvertes des forêts des feuillus.

Le relief assez varié, le riche réseau hydrographique et la végétation abondante ont offert dès les plus anciens temps des conditions favorables au développement des habitats humains.

A la suite des recherches archéologiques de surface entreprises dans cette zone durant trois décennies, on a découvert un nombre de 42 nouveaux objectifs archéologiques datant de l'époque néolithique jusqu'à l'époque féodale y compris.

De cette façon la première période du néolithique est représentée dans cette zone par des débris d'habitat appartenant à la culture Criș et Liniare, étant signalée en six points. Des vestiges néolithiques du type Precucuteni sont documentés seulement en deux points et ceux du type Stoicani-Aldeni seulement en deux points.

Beaucoup plus nombreux sont les habitats de la dernière période du néolithique appartenant à la culture Cucuteni A, lesquels ont été identifiés en trois points.

Dès débris d'habitat datant de la fin de l'époque du bronze (la culture Noua) ont été mis au jour en neuf points.

Il y a 13 objectifs qui appartiennent à l'époque du Hallstatt trois d'entre eux datent de la première étape, cinq de l'étape moyenne et autres cinq de sa dernière étape.

Vingt-quatre découvertes proviennent de la période La Tène II, parmi lesquelles deux représentent des nécropoles d'incinération.

Trois découvertes ont été signalées de la période La Tène III, une monnaie républicaine romane en bronze et deux habitats datant du I-er siècle a.v.n.è. — I-er siècle n.è.

Quatre habitats correspondent à l'époque du IIe siècle — IIIe siècle n.è. et un nombre de quinze habitats et une nécropole datent du IVe siècle, n.è. (la culture Sîntana de Mureș).

Des débris d'habitat des VIIIe - IX-e siècles ont été identifiés en trois points et seulement en deux points des débris d'habitat des XIe - XIIIe siècle.

Beaucoup plus nombreux sont les débris d'habitat de l'époque féodale, ceux datant des XIVe-XVe siècles étant attestés en dix points et ceux des XVIe - XVIIIe siècles en onze points.

A part les 42 points contenant des débris des différentes époques historiques ont été encore signalés 21 tumulus les uns contenant à la surface des débris de la fin de l'époque du bronze ou de la deuxième époque du fer tout comme quelques objets et des débris céramiques dont on ne connaît pas les conditions de découverte.

Les nombreux vestiges découverts sur le territoire de la commune Vulturești prouvent, sans doute, une continuité de vie humaine dans cette zone depuis les plus anciens temps jusqu'à nos jours, même si, pour le moment, quelques époques ne sont pas encore documentées. Les découvertes signalées dans cette zone du Plateau Central Moldave viennent s'ajouter à celles déjà connues dans les zones voisines enrichissant considérablement les informations concernant l'ancienneté et la densité des habitats humains de cette région. Le nombre et la variété de ces vestiges offrent en même temps la possibilité d'effectuer des fouilles archéologiques systématiques pour obtenir des nouvelles dates importantes sur l'évolution de l'habitat humain dans cette zone à l'est des Carpates.

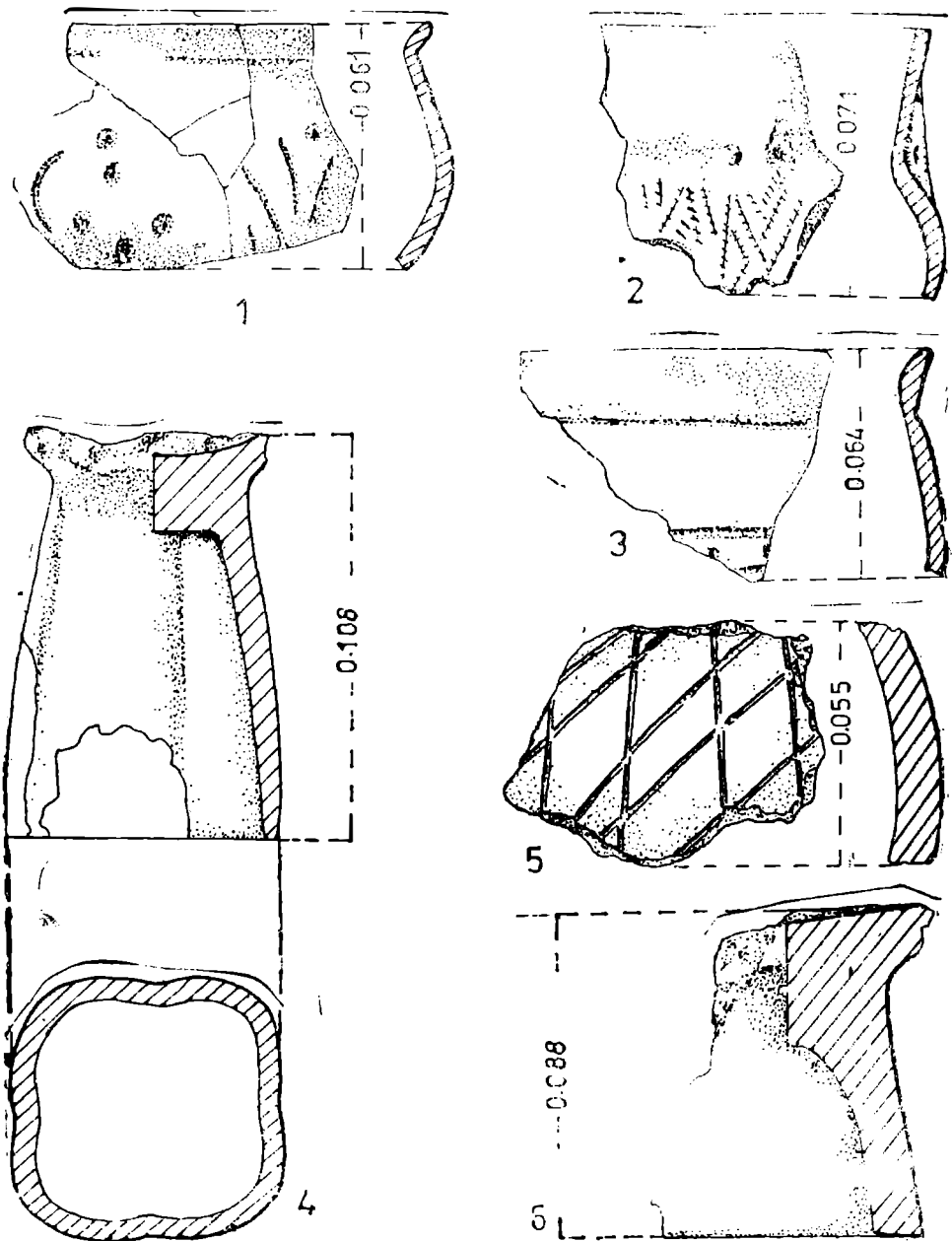


Fig. 2. — Vulturești, Fragmente ceramice din neoliticul timpuriu.

Fig. 2. — Vulturești. Fragments céramiques de la première période du néolithique.

(1—3, Șanțul lui Racoviță; 4—5, Nisipărie; 6, Promontoriul satului.

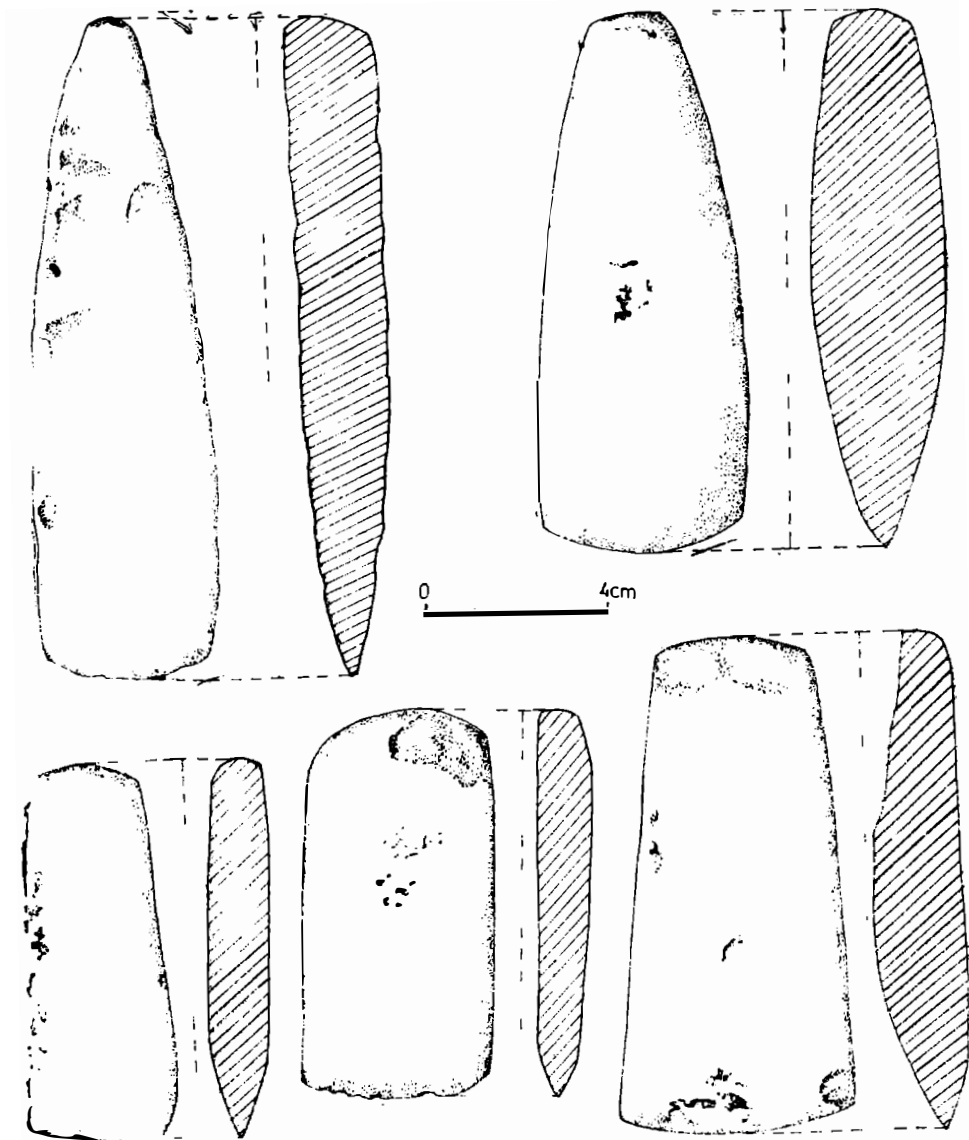


Fig. 3. — Vulturești (Dabejoaia). Topoare de silix și marnă din așezarea neolitică.

Fig. 3. — Vulturești (Dabejoaia). Haches en silix et marne de l'établissement néolithique.



Fig. 4. — Vulturești. Ceramică Cucuteni A.

Fig. 4. — Vulturești. Céramique Cucuteni A.
(1—2, 4—5, Buhăiești, Piscul Căldărușa; 3, Promontoriul satului Vulturești).

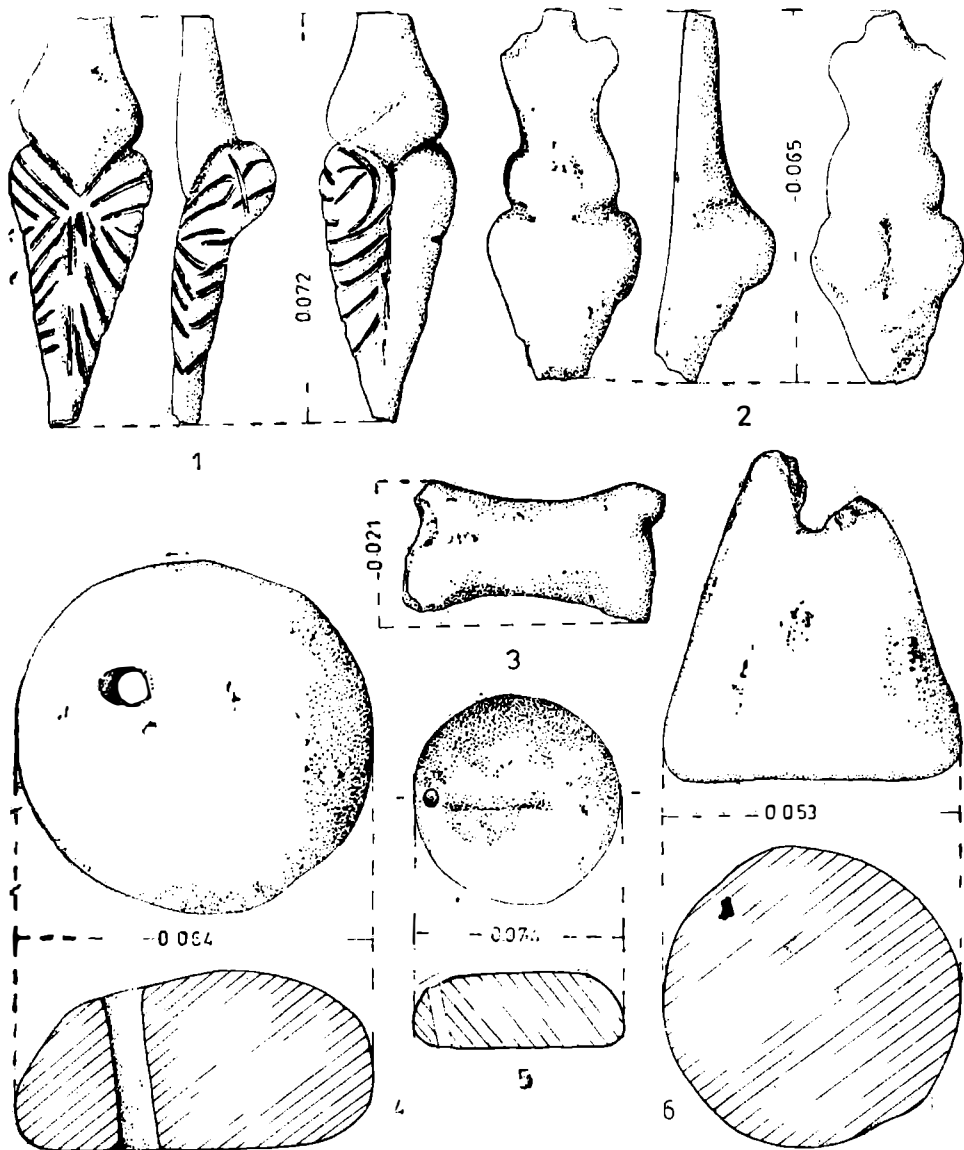


Fig. 5. — vulturești, Plastică și unelte neolitice din lut.

Fig. 5. — Vulturești. Plastice et outils néolithiques en argile.
(1—2, 4, 6, Promontoriul satului; 3, Nisipărie, 5, Dabejoaia).

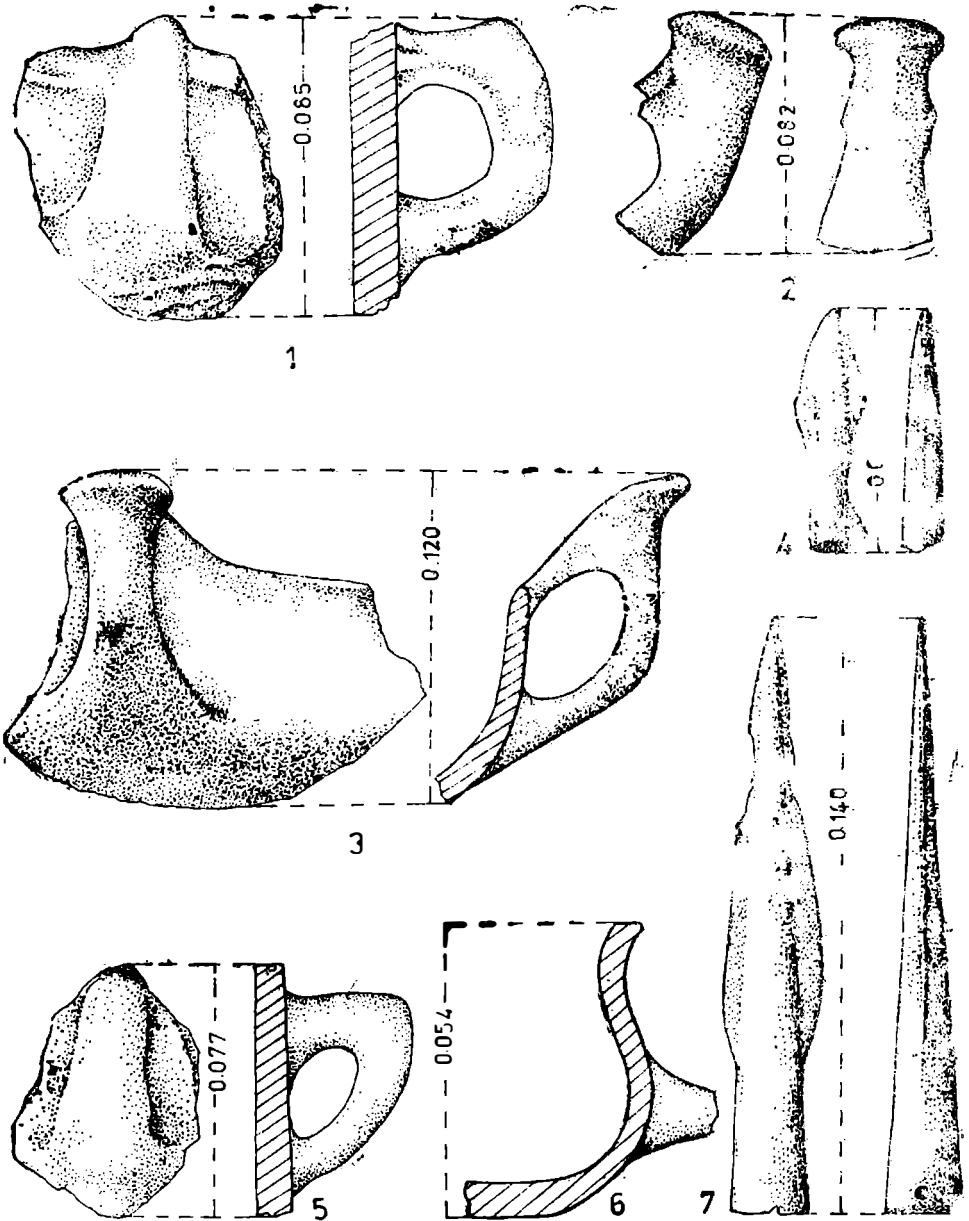


Fig. 6. — Vulturești. Ceramică și obiecte de la sfârșitul epocii bronzului.

Fig. 6. — Vulturești. Céramique et objets de la fin de l'âge du bronze.
(1—2, 5—6, Hrim; 3, Promontoriul satului; 4, Cînepiște; 7, Dumbrava Golăești).

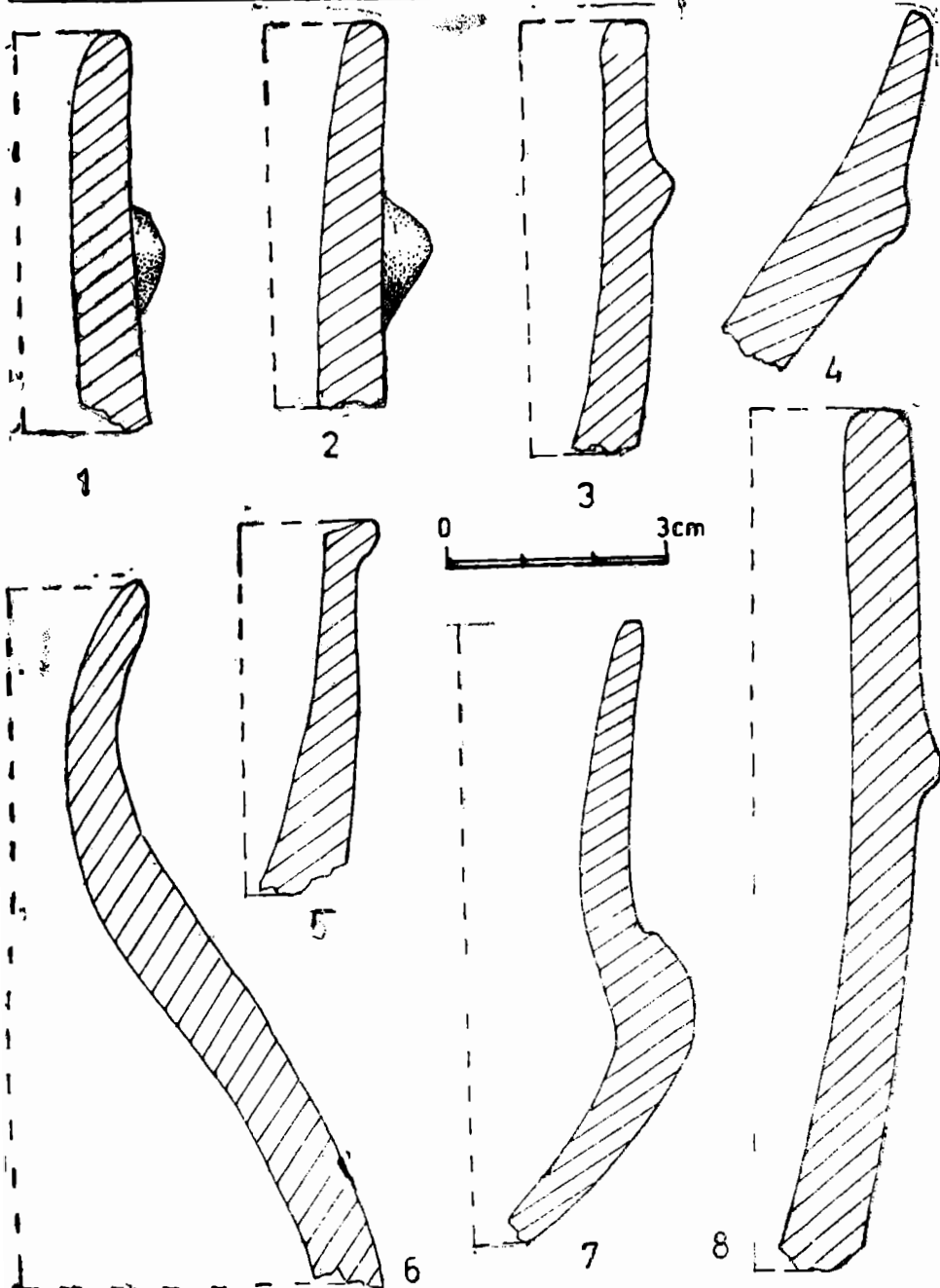


Fig. 7. — Vulturești. Ceramică de la sfârșitul epocii bronzului.

Fig. 7. — Céramique de la fin de l'âge du bronze.

(1, 4—5, 7, Șanțul lui Racoviță; 2, Movița III; 3, Movița IV; 6, Voințești-Cotu șoselei; 8, Promontoriul satului).

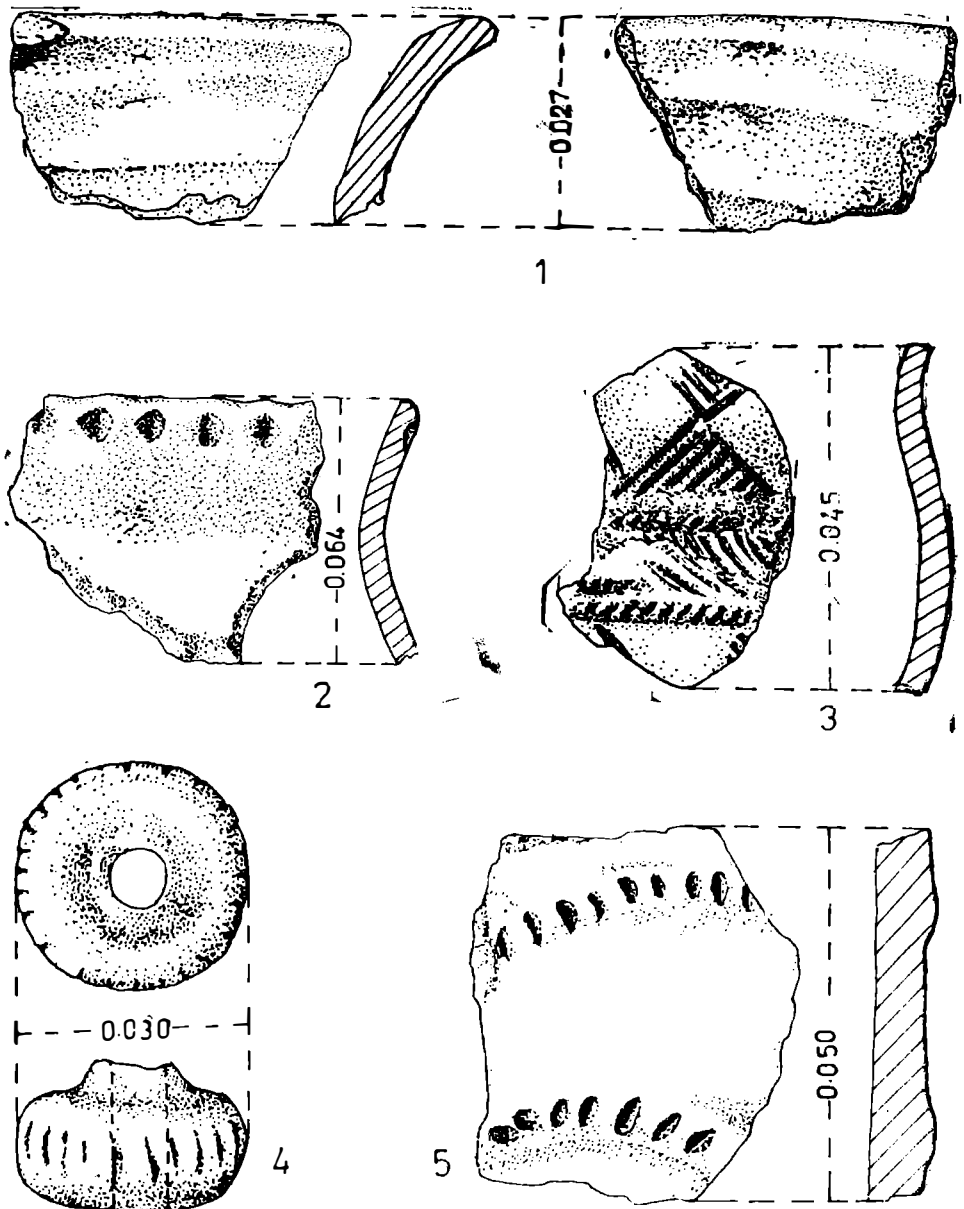


Fig. 8. — Vulturești. Ceramică obiecte din prima epocă a fierului.

Fig. 8. — Vulturești. Céramique et objets de la première époque du fer.
 (1, Buhăiești — La Râșcanu; 2, Vatra de est a satului; 3—4, Canăul de drenaj; 5, Țarna Veche).

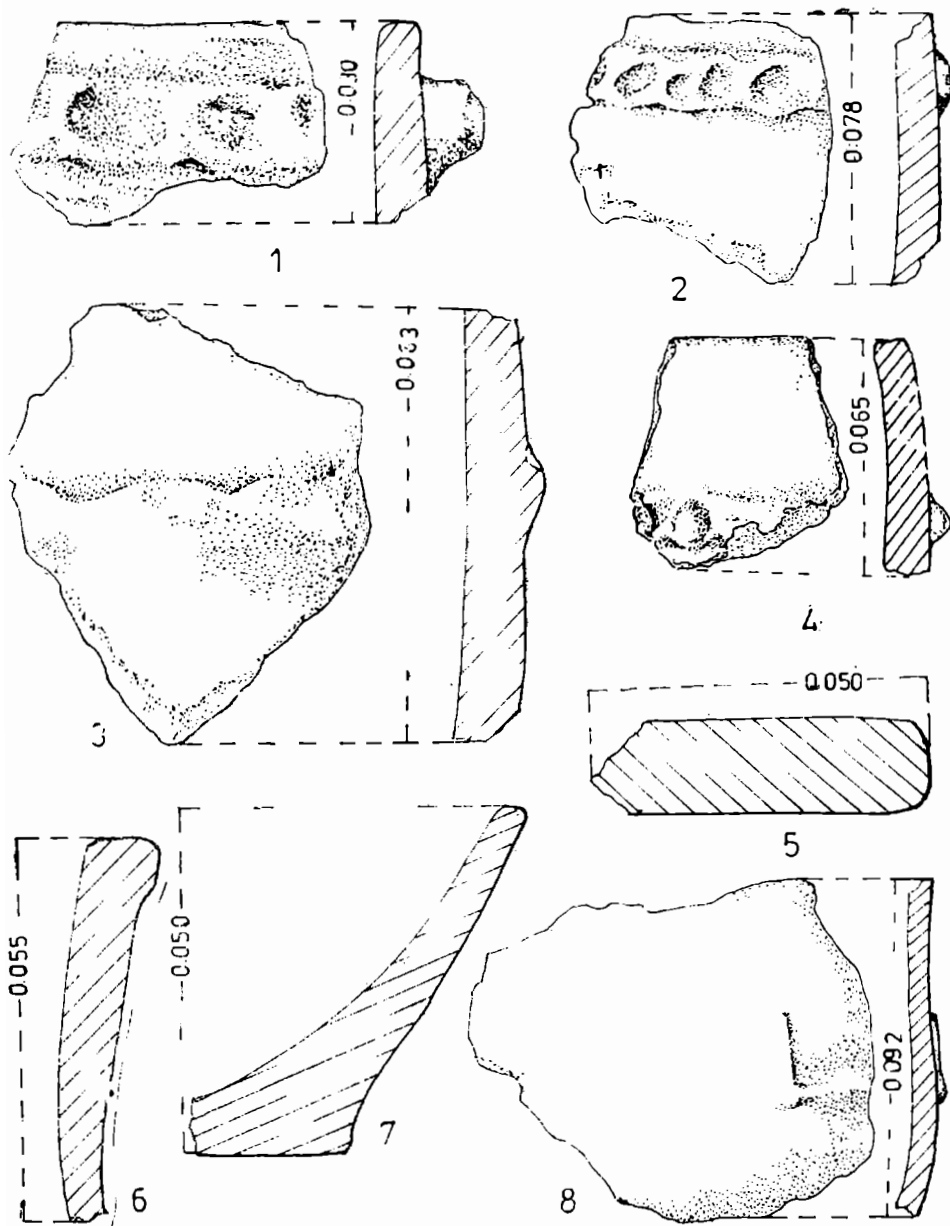


Fig. 9. — Vulturești. Ceramică din a doua epocă a fierului.

Fig. 9. — Vulturești. Céramique de la deuxième époque du fer.
 (1, 3, Canalul de drenaj; 2, 6, Vatra de est a satului; 4—5, 7, Buhăiești — Panta de nord a dealului; 8, La Rășcanu).

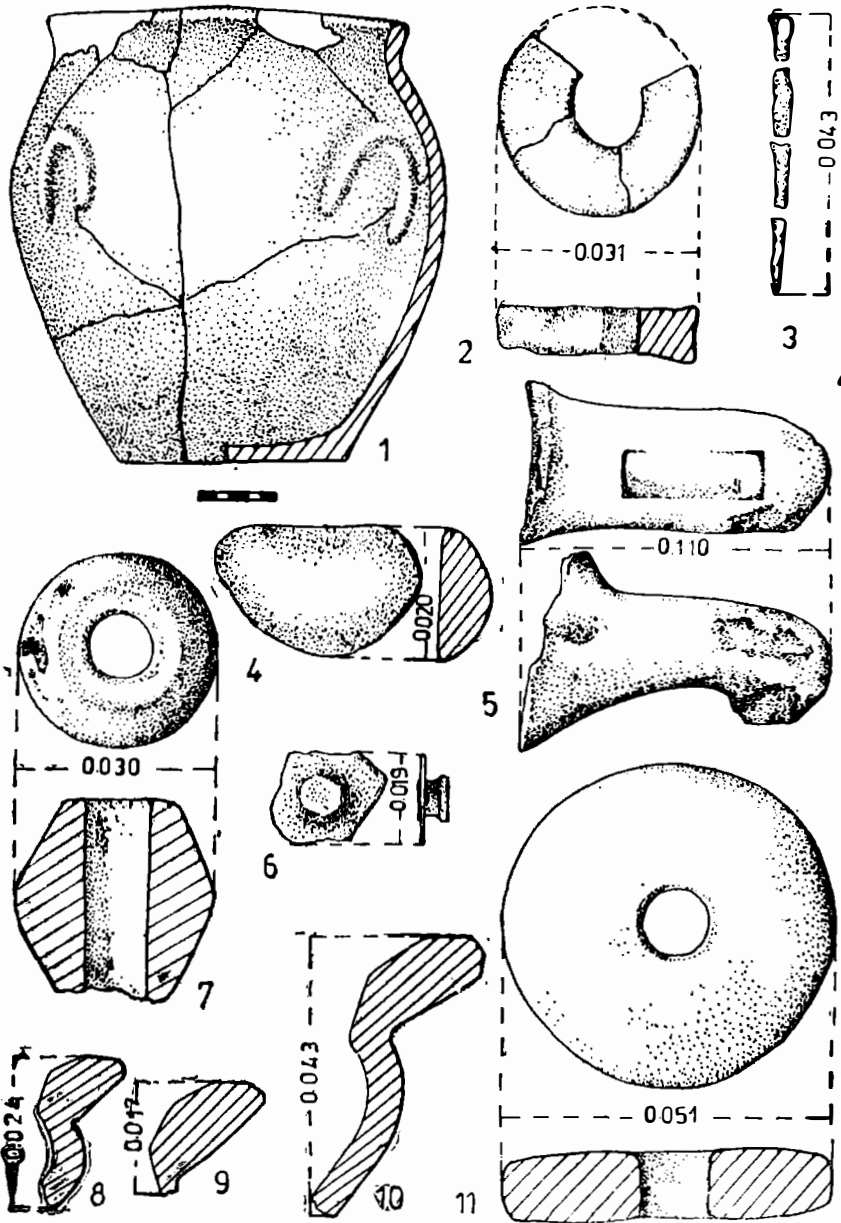


Fig. 10. — Vulturești. Ceramică și obiecte din a doua epocă a fierului.

Fig. 10. — Vulturești. Céramique et objets de la deuxième époque du fer.

(1—4, Buhăiești-Ruptură; 5, Oțel; 6, 8—10, Vulturești-Canalul de Drenaj; 7, 11, Marginea de vest a satului).

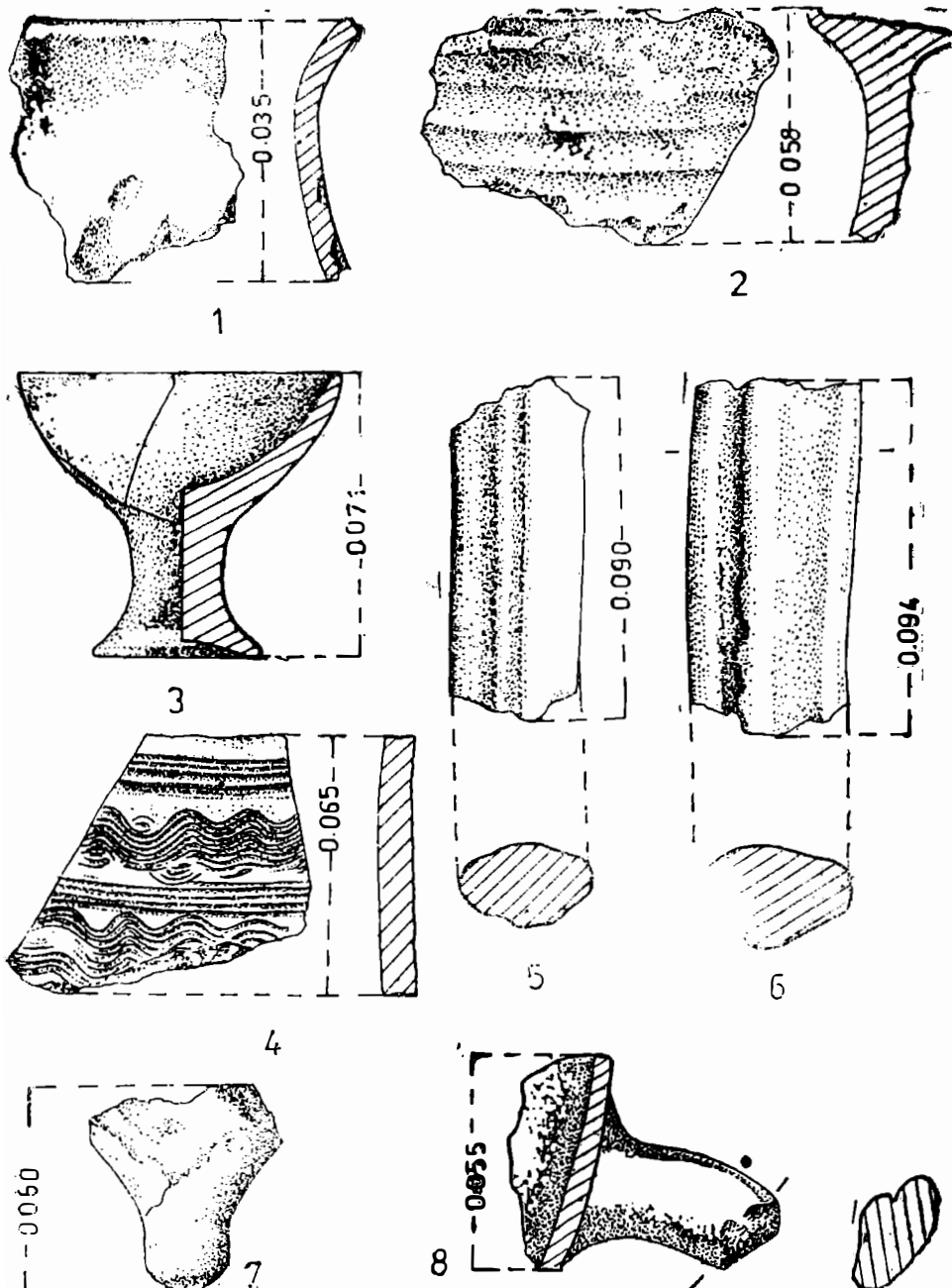


Fig. 11. — Vulturești. Ceramică din secolele III-IV e.n.

Fig. 11. — Vulturești. Céramique des IIIe-IVe siècles de n. ère.

(1, Marginea de vest a satului; 2, Gospodăriile Papuc și Năsulescu; 3, 5—6, 8, Nisipărie; 4, Grădinile Căraș, și Pintille; 7, Buhăiești-La Răscanu).

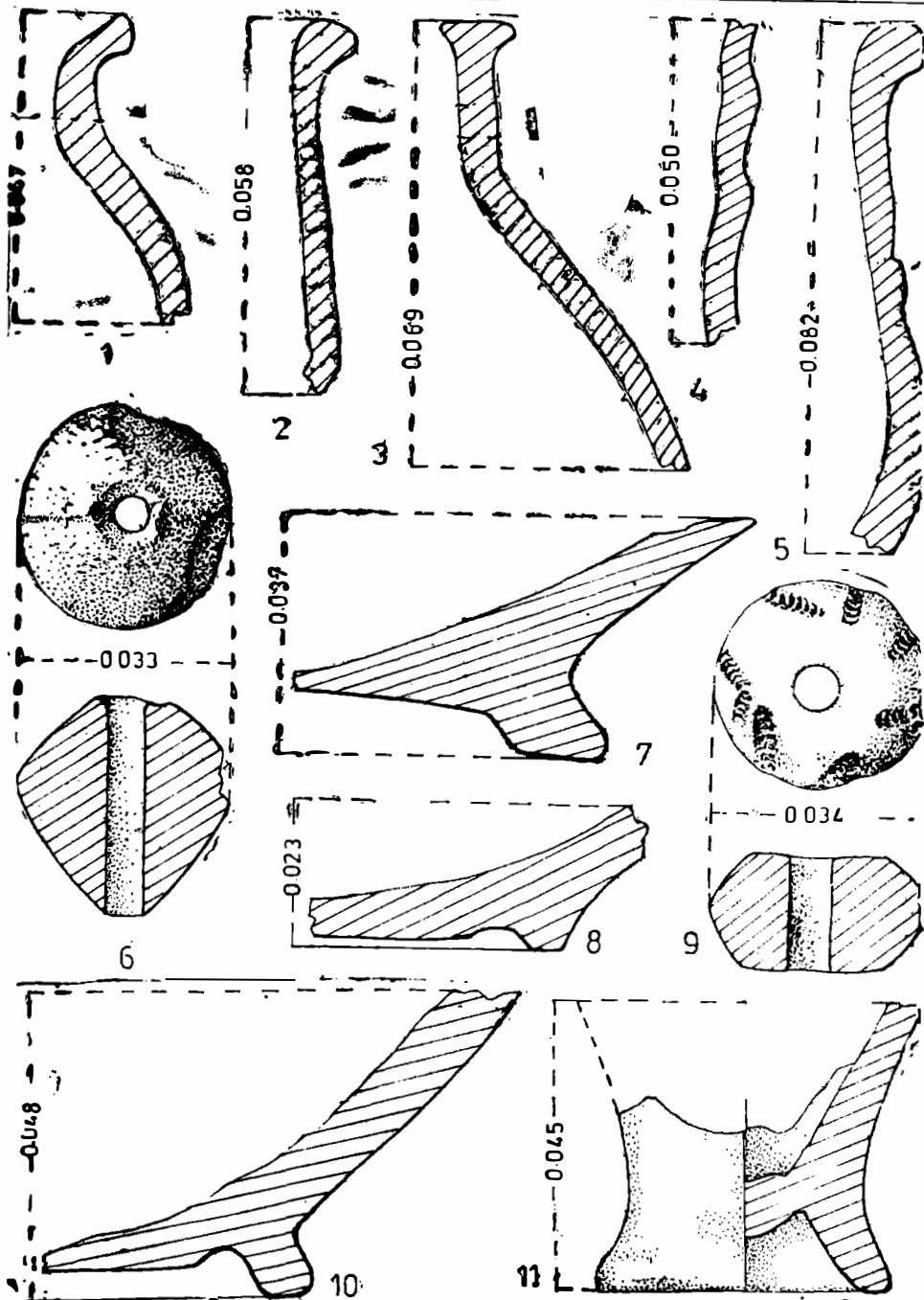


Fig. 12. — Vulturești. Ceramică și obiecte din secolele III-IV e.n.

Fig. 12. — Vulturești. Céramique et objets des IIIe-IVe siècles de n. ère.

(1, Marginea de est a satului; 2, 5, Gospodăriile Papuc și Năsulescu; 3-4, Grădinile Căraș și Pintilie; 6-10, Promontoriul satului; 11, Bu-hăiești-La Râșcanu).

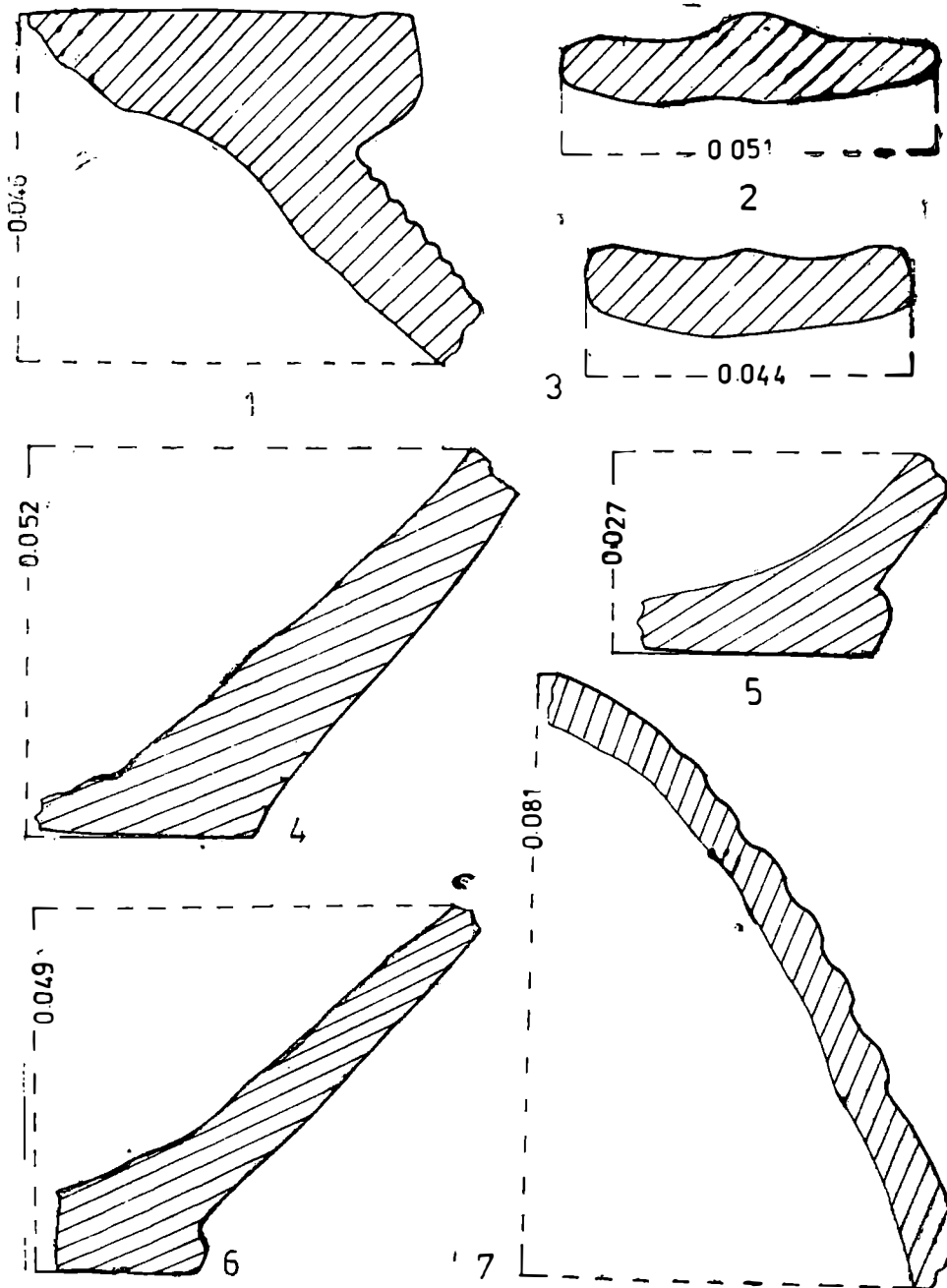


Fig. 13. — Vulturești. Ceramică din secolul al IV-lea c.n.

Fig. 13. — Vulturești. Céramique du IV^e siècle de n. ère.

(1—3, Grădinile Cărașu și Pintilie; 4—5, Șanțul lui Racoviță; 6, Nisipărie; 7, Promontoriul satului).

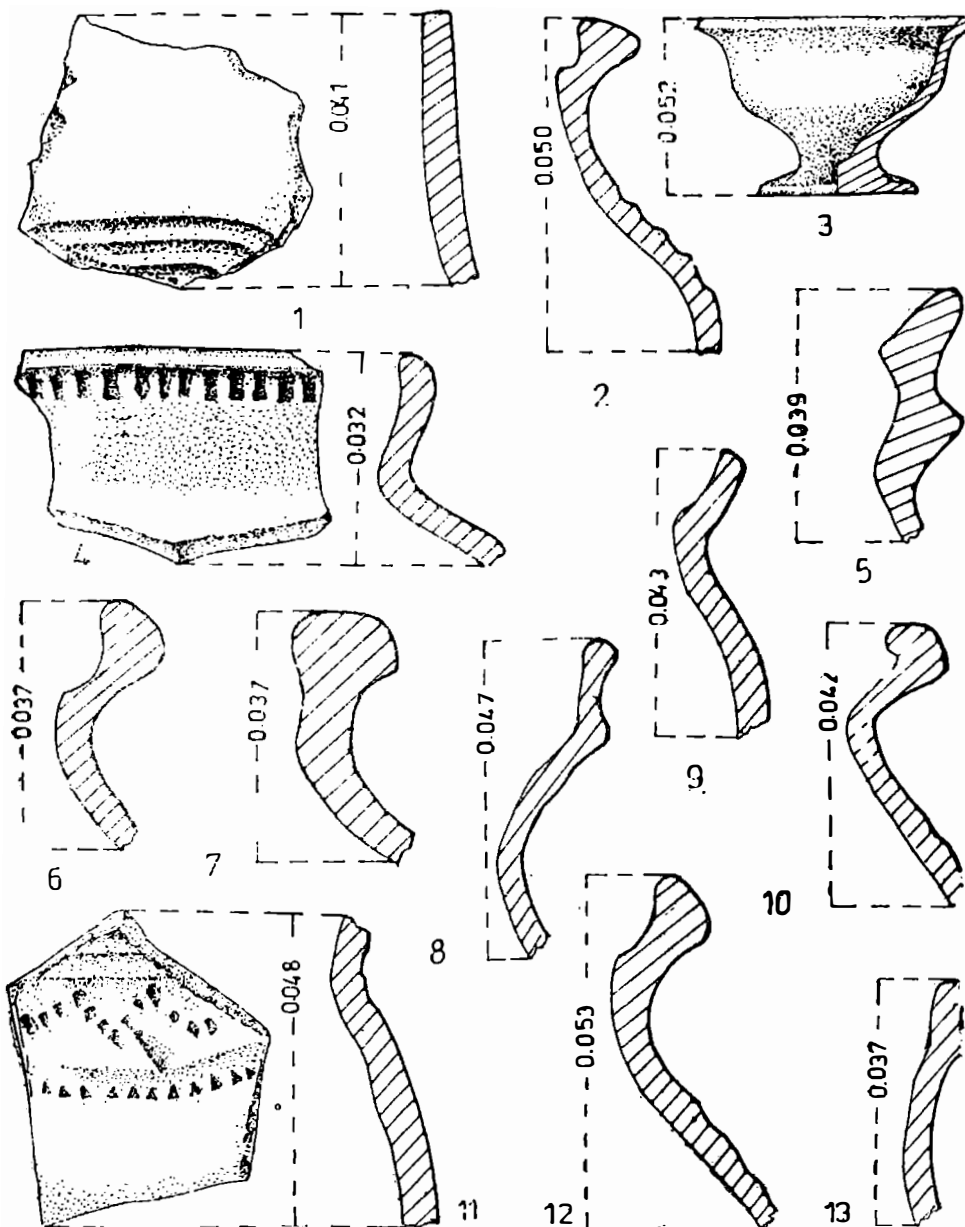


Fig. 14. — Vulturești. Ceramică medievală.

Fig. 14. — Vulturești. Céramique médiévale.

(1, Buhăiești-La Râșcanu; 2, Voinești-Podul lui Bolocan; 3—4, 7—10, 12—13, Promontoriul satului; 5—6, Grădinile Cărăușu și Pintilie; 11, Târna Veche).

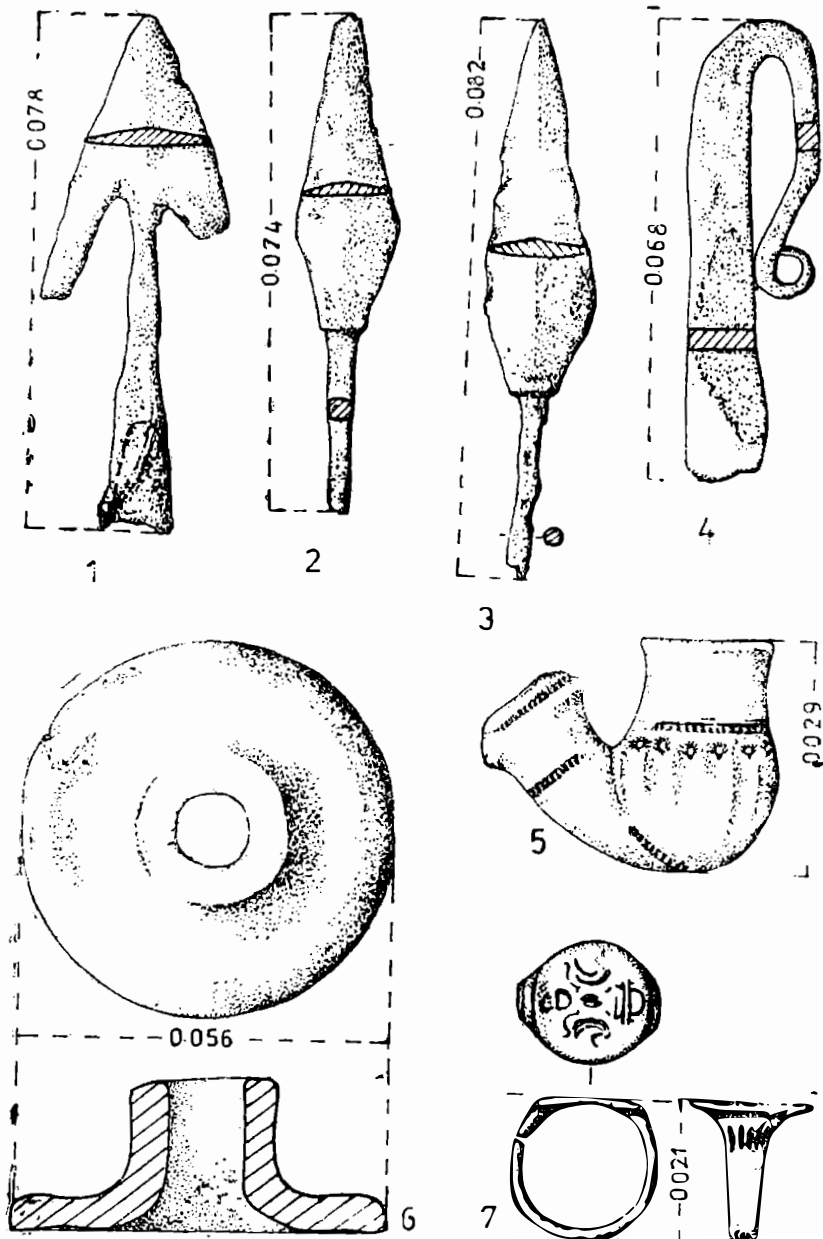


Fig. 15. — Vulturești. Obiecte medievale din fier, bronz și lut.

Fig. 15. — Vulturești. Objets médiévaux en fier, bronze et argile.

(1, Casa parohială; 2, Grădina lui N. Gr. Ciubotaru; 3, Cănepiște; 4, Grădina lui I. Roșu; 5—6 *Passim*; 7, Cimitrul satului).

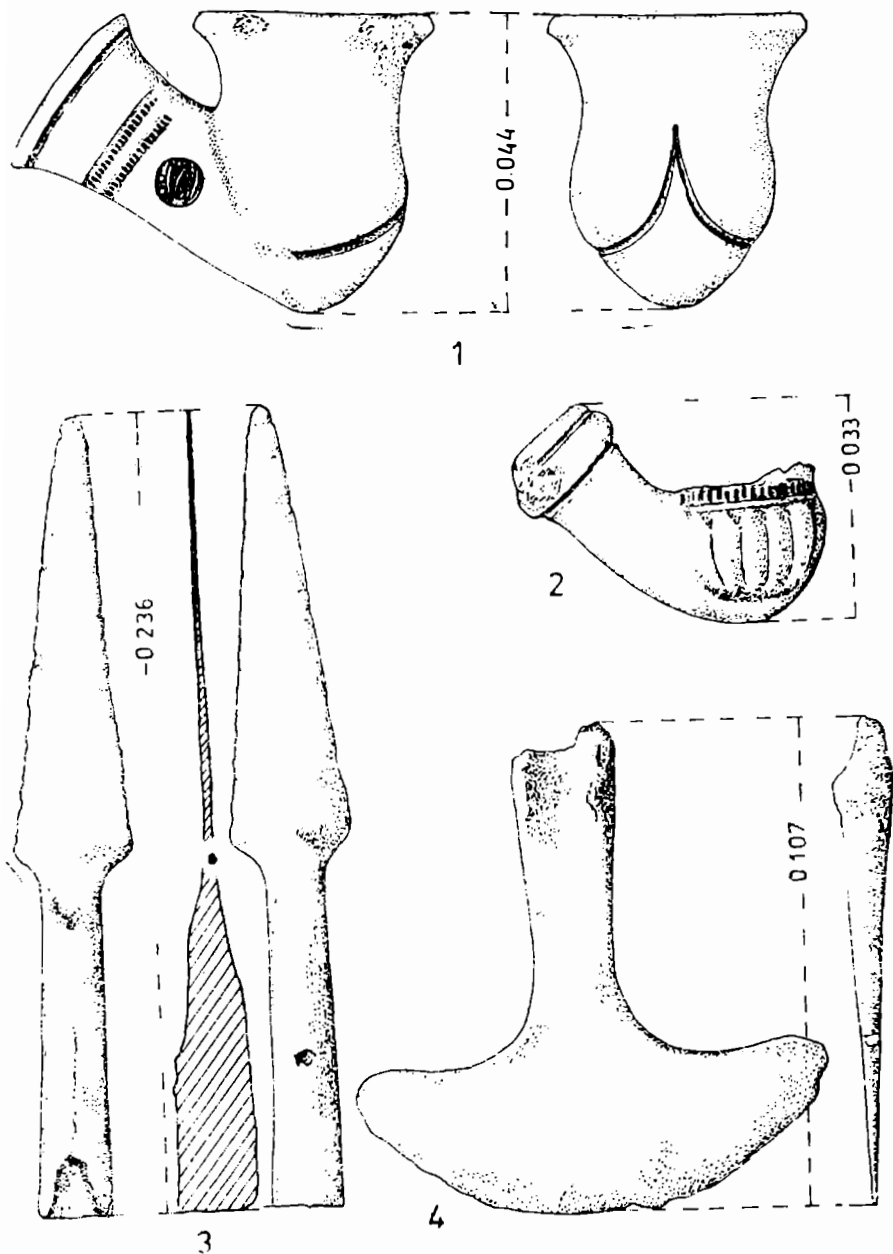


Fig. 16. — Vulturești. Obiecte medievale din lut și fier.

Fig. 16. — Vulturești. Objets médiévaux en argile et fer.
(1—2, *Passlm*; 3, Grădina lui I. Ignat; 4, Marginea de est a satului).